

Sammanställning av remissinstansernas yttranden

Datum: 2025-09-24

Ärende: **STK-2024-182**
Uppdrag budget 2024 - tillsammans med
berörda nämnder, ta fram ett samlat
näringslivsprogram för Malmö

Initierare: Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning

Sammanställning av remissinstansernas yttranden	1
Upplägg	2
1 Inledning	2
Hur samrådet bedrivits	2
2 Inkomna synpunkter och stadskontorets kommentarer	2
Nämnder	3
Helägda bolag	30
Kommunalförbund	38
Fackförbund	39
Kommuner	43
Regionala instanser	46
Lokala instanser	65
3 Sammanfattning av ändringar efter remisstiden	78

Upplägg

1 Inledning

Hur samrådet bedrivits

Kommunstyrelsen arbetsutskott beslutade 24 april 2025 att sända, utan eget ställningstagande, förslaget till Näringslivsprogram på remiss till i ärendet redovisade remissinstanser med svarsdatum den 30 juni 2025.

Under remissperioden har två dialogtillfällen, i form av remissworkshops, erbjudits handläggare vid Malmö stads nämnder och helägda bolag.

2 Inkomna synpunkter och stadskontorets kommentarer

Yttranden har inkommit från följande 33 remissinstanser:

Arbetsmarknads- och socialnämnden, Fritidsnämnden, Funktionsstödsnämnden, Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden, Kulturnämnden, Miljönämnden, Servicenämnden, Stadsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Boplats Syd AB, Minc Sverige AB, MKB Fastighets AB, Räddningstjänsten Syd, Centrala Sacorådet, LO-distriktet i Skåne, TCO, Eslövs kommun, Helsingborgs stad, Lomma kommun, Lunds kommun, Perstorps kommun, Region Skåne, Malmö universitet, Fastighetsägarna Syd, Svensk Handel, Svenskt näringsliv, Malmö företagsgrupper, Malmö Citysamverkan, ALMI, Sustainable Business Hub.

I stort sett samtliga remissinstanser ser positivt på förslaget till ett nytt näringslivsprogram för Malmö stad och uttrycker att programmet kan bidra till en positiv och långsiktig inriktning för stadens gemensamma arbete tillsammans med näringslivet och andra regionala samverkanspartners. Många remissinstanser ser samtidigt behov av ökad tydlighet kring programmets status och praktiska tillämpning.

Många välkomnar Malmö stads ambition att peka ut strategiska områden som staden tillsammans med andra aktörer långsiktigt fram till 2050 kan samla sig kring, samt fokusera på under de kommande fyra åren. Flera uttrycker att dokumentet visar ambition och vilja att stärka stadens roll som en attraktiv plats för företagande.

Flera remissinstanser ser fram emot att delta i det fortsatta arbetet med att förverkliga programmets intentioner och att tillsammans bidra till ett starkt, inkluderande och hållbart näringsliv i den gemensamma regionen. De ställer sig gärna till förfogande och ser fram fortsatt dialog och samverkan med Malmö stad kring gemensamma näringslivsfrågor.

Sammanställningen nedan av inkomna yttranden åtföljs med kommentar från stadskontoret. Stadskontorets kommentarer rör i förekommande fall det som i yttrandena framförts om otydligheter eller förslag på ändringar och inte de delar i yttrandena där remissinstanserna uttrycker sitt stöd till programmet och dess innehåll.

Nämnder

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser fördelar med ett gemensamt näringslivsprogram för Malmö stad. Programmet kan bidra till en positiv och långsiktig inriktning för stadens gemensamma arbete tillsammans med näringslivet och andra regionala samverkanspartners.

Nämnden ser fördelar med ett längre tidsperspektiv för inriktningarna i programmet, som tydligare svarar mot den mer långsiktiga ambitionen för 2050. Arbetsmarknads- och socialnämnden anser att beskrivningarna av näringslivets utmaningar och behov inte ger en heltäckande bild av de utmaningar som finns i staden. I

Tillväxtkommissionens slutrapport, som lämnades till kommunstyrelsen 2023, beskrivs Malmö som en tudelad stad, med å ena sidan ett framgångsrikt näringsliv och å andra sidan socialt utanförskap och segregation. Det medför att många Malmöbor inte är delaktiga i den ekonomiska utvecklingen, vilket bidrar till stadens socioekonomiska utmaningar. Därmed ser nämnden att kunskap och rekommendationer från Tillväxtkommissionen i större utsträckning

skulle kunna inkluderas i näringslivsprogrammets innehåll. Nämnden ser även fördelar med att innehållet i programmet tydligare skulle kunna kopplas till kommunfullmäktiges mål för att bidra till en enhetlig styrning samt främja implementeringen av programmet. Vidare ser nämnden behov av att det i programmet förtydligas hur arbetet ska följas upp.

Jämlikhet och jämställdhet

Könsfördelningen inom STEM-området (Science, Technology, Engineering, Mathematics), där behovet av kompetensförsörjning särskilt pekas ut, är ojämställd. I Sverige är mjukvaru- och systemutvecklare det vanligaste yrket bland män enligt statistik från SCB, varav andelen kvinnor endast utgör 21 %. Arbetsmarknads- och socialnämnden ser ett behov av att genomgående integrera ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv i näringslivsprogrammets innehåll och inriktningar. Särskilt utifrån att de satsningar som beskrivs i programmet främst omfattar branscher och tillväxtområden som domineras och används av resursstarka och högutbildade grupper samt män. Programmet riskerar annars att inte bidra till den inkluderande och hållbara tillväxt som avses.

En långsiktig kompetensutveckling och matchning på arbetsmarknaden

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i programmets beskrivning av utmaningarna med att säkra en långsiktig kompetensförsörjning som leder till en bra matchning mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Nämnden ser särskilt positivt på de inriktningar i programmet som syftar till en stärkt samverkan mellan staden och näringslivet för att främja en hållbar kompetensförsörjning, och som ger befintlig arbetskraft jobbmöjligheter genom yrkesutbildningar, jobbspår och andra typer av arbetsmarknads- och kompetensutvecklingssatsningar. Nämnden ser möjligheter med att programmet i större utsträckning skulle kunna främja näringslivsetableringar som svarar mot kompetens och kvalifikationer som finns hos befintlig arbetskraft i staden. Det ligger även i linje med slutsatserna i Tillväxtkommissionen.

Serviceinriktad myndighetsutövning

Inriktningen mot en mer serviceinriktad och rättssäker myndighetsutövning ligger i linje med det utvecklingsarbete som

bedrivs inom ramen för nämndens tillstånds- och tillsynsarbete. Det pågår bland annat ett utvecklingsarbete vad gäller bemötande av och kommunikation med näringsidkare, exempelvis genom dialoger och referensgrupper för att lyssna in näringslivets behov och öka förståelse för olika näringsidkares förutsättningar. Ett annat exempel är arbetet med klarspråk gällande tillståndsbeslut. Därmed ser nämnden fördelar med att utveckla det gemensamma arbetet och samverkan i staden vad gäller kommunikation med och tillgänglighet för näringslivet.

En integrerad Öresundsregion

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser ett stort värde i att staden verkar för att stärka integrationen regionalt mellan kommuner i Skåne samt mellan Malmö, Danmark och norra Tyskland. Nämnden instämmer i att ett stärkt Öresundssamarbete är viktigt för Malmös framtida utveckling, både ekonomiskt och socialt. Nämnden ser fördelar med det regionala samarbete som beskrivs i programmet. Bland annat vad gäller markanvändning för att skapa utrymme för mer ytkrävande företag och verksamheter som industrianläggningar, verkstäder och lager- och logistikverksamheter. Vid dessa etableringar vill nämnden belysa vikten av hållbara avtal och upphandlingar, inklusive sociala villkor, som kan bidra till att främja möjligheter till sysselsättning för nämndens målgrupper.

Hållbar stadsutveckling och resiliens

Arbetsmarknads- och socialnämnden ser fördelar med att programmet omfattar åtgärder för att främja hållbara, goda och attraktiva livsmiljöer, men ser att sociala hållbarhetsperspektiv skulle kunna förstärkas. Det är viktigt för att säkerställa att stadens tillväxt sker i samklang med Malmöbornas behov, och inte bidrar till segregation. Nämnden ser fördelar med att programmet omfattar satsningar på ett rikt kultur- och fritidsutbud, då det indirekt kan få positiva effekter för barn och ungas uppväxtvillkor i Malmö, i enlighet med kommunfullmäktiges mål. Nämnden instämmer i behovet av en utvecklad samverkan mellan näringslivet och staden för att stärka Malmös resiliens och civila beredskap, bland annat genom en ökad lokal mat- och energiförsörjning. Särskilt då nämndens målgrupper i större utsträckning befinner sig i riskzon för exempelvis energifattigdom.

Stadskontorets kommentar:

Vid framtagandet av näringslivsprogrammet har Tillväxtkommissionens slutrapport varit ett av flera bakgrundsunderlag och framför allt den del i slutrapporten som rör näringsliv och företagande. Medan Tillväxtkommissionen hade ett brett uppdrag som omfattade flera olika områden av betydelse för Malmös tillväxt och utveckling har näringslivsprogrammet dock ett mer avgränsat fokus.

Programförslaget kompletteras med förtydligande om hur arbetet ska följas upp.

Stadskontoret instämmer i att jämlikhet och jämställdhet är viktiga frågor och perspektiv som behöver drivas och genomsyra arbetet framåt.

Fritidsnämnden

Fritidsnämnden ställer sig positiv till att det nya näringslivsprogrammet har höga ambitioner och fokuserar på regional potential och utveckling där samverkan är en förutsättning för fortsatt och framtida utveckling. Fritidsnämnden framför dock att fritidssektorn har en koppling till, och påverkan på, näringslivet på ett sätt som behöver uttryckas tydligare i programmet.

Programmet lyfter fram att för att skapa en långsiktigt attraktiv miljö för arbetskraft och företagande är det avgörande att Malmö erbjuder en attraktiv helhet med boendemiljöer, en stark startup-community, ett rikt kultur- och fritidsutbud och ett pulserande nattliv. Det fritidsutbud som finns i staden är omfattande och erbjuder bland annat aktiviteter, mötesplatser, sportanläggningar och ytor, så väl som ett brett och aktivt föreningsliv. Som huvudaktör för stadens idrotts- och fritidsevenemang bidrar fritidsnämndens verksamheter till stadens attraktivitet vilket nämns i programmet. Idrotts- och fritidsevenemangen är en stor del av både den lokala och den regionala utvecklingen vilket framförs i programmet men där fritidsnämnden menar att ytterligare synergier i kopplingarna mellan fritid och näringsliv, utöver attraktionskraft, bör lyftas fram.

Fritidsnämnden vill föreslå att programmets kopplingar mellan fritid och näringsliv utvecklas ytterligare. Utöver den attraktionskraft som evenemang och fritidsaktiviteter skapar, finns potential för ökat samspel mellan fritidsverksamheter och det lokala näringslivet –

exempelvis genom evenemangssamarbeten, föreningsdriven innovation, och satsningar på socialt företagande kopplat till fritid. Fritidsnämnden ser även anläggningsutveckling som en central fråga, där tillgång till moderna, tillgängliga och geografiskt spridda anläggningar stärker både folkhälsan och näringslivets möjligheter att verka i olika delar av staden.

Fritidsnämnden vill understryka att ett rikt kultur- och fritidsutbud inte enbart är en attraktionsfaktor, utan även en viktig grund för social sammanhållning och inkluderande tillväxt. Det skapar trygga miljöer, stärker gemenskapen och möjliggör deltagande för Malmöbor oavsett bakgrund – faktorer som är centrala även för att locka och behålla internationell arbetskraft.

Att näringslivsprogrammet lyfter fram stöttande strukturer för lokalt företagande och förutsättningar för entreprenörer anser fritidsnämnden är positivt. Ett starkt lokalt näringsliv är grundläggande för stadens långsiktiga hållbarhet och utveckling. Det lokala näringslivet kan fungera som en drivkraft för lokal utveckling på flera nivåer och är en viktig faktor i arbetet med uppdraget lokal utveckling som fritidsnämnden samordnar.

Fritidsnämnden ställer sig bakom förslag till nytt näringslivsprogram, med tillägg kring ovan nämnda synpunkter.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret menar att kopplingen mellan fritid och näringsliv i programmet görs på en övergripande nivå och att denna koppling med fördel utvecklas ytterligare i det fortsatta arbetet. Kopplingen och arbetet relaterar också till den nya evenemangspolicyn för Malmö stad som är under framtagande.

Stadskontoret instämmer i att ett rikt kultur- och fritidsutbud även är en viktig grund för social sammanhållning och inkluderande tillväxt vilket i sin tur har betydelse för att locka och behålla internationell arbetskraft.

Funktionsstödsnämnden

Funktionsstödsnämnden ansvarar för insatser som riktar sig till barn och vuxna som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), till vuxna med psykiska funktionsnedsättningar eller psykisk sjukdom och till barn med fysiska funktionsnedsättningar eller somatisk sjukdom.

Funktionsstödsnämnden anser att ett robust och resilient näringsliv är en viktig del för ett inkluderande och hållbart Malmö - något som även gynnar nämndens målgrupper. Ett gott företagsklimat skapar fler arbetstillfällen och större skatteintäkter och bidrar på så sätt till att säkra grunden för välfärden samt att leverera produkter och upplevelser till alla Malmöbor. För funktionsstödsnämndens del bedöms en ökad samverkan mellan Malmö stad och näringslivet ge ännu bättre förutsättningar för att möta samhällsutmaningar och bidra till en mer hållbar stad. Funktionsstödsnämnden anser dock att det i ett kommunalt näringslivsprogram även bör finnas mål kring inkludering och tillvaratagande av stadens olika kompetenser för att skapa en jämlik och attraktiv stad. För funktionsstödsnämndens ansvarsområde kan detta exempelvis innebära att skapa förutsättningar för Malmöbor inom funktionshinderområdet att inkluderas i arbetslivet utifrån individens förutsättningar och på så sätt etablera sig på den reguljära arbetsmarknaden. Vidare hade Funktionsstödsnämnden hade gärna sett att sociala företag lyfts i programmet för att underlätta för social delaktighet och integrering av människor som har svårigheter att komma ut på arbetsmarknaden

Stadskontorets kommentar:

Näringslivsprogrammet syftar till att visa riktning och inriktning för arbetet med näringslivsfrågor kommande år. Programmet fokuserar på ett övergripande och strategiskt tillväxt- och näringslivsperspektiv och ger således inte förslag på insatser eller aktiviteter på detaljnivå. Framtagande av mål kring inkludering och tillvaratagande av stadens olika kompetenser för att skapa en jämlik och attraktiv stad hanteras främst i andra styrdokument såsom kompetensförsörjningsprogram respektive policy för mänskliga rättigheter.

Programförslaget kompletteras med att sociala företag läggs till i beskrivningen av Malmö som näringslivsstad 2050.

Förskolenämnden

Inledningsvis beskrivs visionen för Malmö år 2050 - där staden ska vara hållbar, innovationsdriven och inkluderande med ett starkt och mångfacetterat näringsliv och rik kultur. Malmö ska vara en stad där teknologi möter innovation och där öppenhet och mångfald samspelar med social sammanhållning och trygga levnadsförhållanden. Vad det innebär att vara en inkluderande stad

med trygga levnadsförhållanden för invånarna beskrivs inte närmre i programmet. Även om näringslivsprogrammet har en avgränsad disposition så skulle det gynnas av att ha med en hänvisning till Tillväxtkommissionens slutrapport från 2023 för att bättre förstå stadens förutsättningar och hur nämndernas kärnverksamheter spelar roll för en inkluderande tillväxt. Där synliggörs en mer komplex bild av hur näringsliv och utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser knyts till en hållbar utveckling. Samverkan mellan flera nämnder och andra aktörer i staden är en faktor som ofta leder utvecklingen framåt. Som programmet ser ut nu nämns inte förskolenämnden och inte heller de båda andra utbildningsnämnderna.

Malmö som näringslivsstad 2050

I framåtblickandet mot 2050 lyfts en stark och hållbar kompetensförsörjning som en förutsättning för att Malmös näringsliv ska kunna växa, driva innovation och skapa nya arbetstillfällen. Särskilt efterfrågas teknisk kompetens av specialister inom STEMområden och behov av att stärka konkurrenskraften genom att attrahera och utveckla expertis inom nyckelområden som artificiell intelligens, maskininlärning och cybersäkerhet.

Näringslivsprogrammet lyfter betydelsen av samarbete mellan näringsliv och akademi samt att utveckla mentors- och omskolningsprogram som kopplar arbetssökande till sektorer med arbetsbrist och matchar arbetsmarknadens behov. Likaså belyses vikten av yrkeshögskolor och Jobbspår för unga och vuxna. Detta är naturligtvis av betydelse men genom att fokus läggs på vuxenutbildningar som följer efter gymnasiet förbises förskolans, grundskolans och gymnasiets arbete med att barn från första början ska få en god utbildning och kunna gå vidare till arbete eller högre utbildning. De tidiga utbildningsåren är viktiga grundförutsättningar för att Malmös barn och unga ska kunna bli en tillgång och ges valmöjligheter till att förverkliga den vision som näringslivsprogrammet beskriver på lång sikt. En god start i livet ger bättre förutsättningar att klara skolan och ge behörighet till efterfrågade utbildningar inom till exempel digitalisering, STEM eller andra bristyrken och möjlighet att matchas till dessa arbetstillfällen. Tidiga utbildningsinsatser är även effektivare och mindre kostsamma ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, jämfört med omskolning i vuxen ålder.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet

De områden som skapar attraktivitet i Malmö enligt näringslivsprogrammet handlar om att ge serviceinriktad myndighetsutövning gällande mark och lokaler, återigen kompetensförsörjning samt ett rikt kultur- och fritidsutbud. Däremot saknas resonemang kring behovet av en väl utbyggd tillgång till förskola och skola av god kvalitet. Denna samhällsservice är en viktig grundförutsättning för att staden ska ses som attraktiv för näringslivet att etableras sig i. En god kvalitet i förskolan kräver i sin tur en god kompetensförsörjning av utbildad personal. Här krävs att det finns utbildningsplatser till såväl förskolläro- som barnskötarutbildning, liksom att ungdomar ser detta som attraktiva yrkesval. Liknande resonemang kring attraktivitet lyfts under rubriken näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov. Här nämns vikten av att förenkla för internationell arbetskraft och att erbjuda helhetslösningar för medföljande familjemedlemmar med språkutbildning och stöd i jobbsök.

Malmö ska erbjuda en attraktiv helhet bestående av boendemiljöer, startup-community, rikt kultur- och fritidsutbud samt ett pulserande nattliv. Här anser förskolenämnden att programmet skulle kunna bredda attraktionskraften genom att tänka in barnfamiljer som är verksamma inom näringsliv, företagande och innovation och deras syn på vad som är en attraktiv miljö. För denna målgrupp kommer närheten till en förskola av hög kvalitet troligen högt upp på listan

Stadskontorets kommentar:

Tillväxtkommissionens arbete omfattade en bredd av frågor och områden som svarade mot dess uppdrag att titta på förutsättningar för en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö. Syftet med näringslivsprogrammet är att föreslå en övergripande inriktning för näringslivsarbetet framåt. Programmet anger inte utförande på detaljnivå eller innehåller information om vilka nämnder som i dag arbetar med frågorna.

Stadskontoret instämmer i kopplingen mellan näringsliv och utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser vilket finns med som en viktig del i programmets prioriterade områden.

Beskrivningen om yrkesutbildningar kompletteras i programförslaget så att det framgår att även gymnasieskolans utbildningar omfattas.

Stadskontoret instämmer i att de tidiga utbildningsåren är viktiga grundförutsättningar för att klara skolan och därefter komma ut i arbetslivet. Näringslivsprogrammet behandlar dock inte denna fråga specifikt.

Stadskontoret instämmer i synpunkten om skolans roll som samhällsservice för att skapa attraktivitet i Malmö. Programförslaget kompletteras med beskrivning av detta.

Grundskolenämnden

Särskilt yttrande (M) samt särskilt yttrande (SD)

Grundskolenämndens verksamhet berörs inte nämnvärt i förslaget, vilket påverkar omfattningen av nämndens svar.

Grundskolenämnden lämnar övergripande samt ett fåtal synpunkter på enskilda rubriker i remissversionen.

Övergripande synpunkter

Grundskolenämnden ser generellt positivt på förslaget på näringslivsprogram. Den vision som beskrivs för Malmö som näringslivstad 2050 stämmer väl överens med behov som framkommer i stadens omvärldsbevakning i övrigt, bland annat i Utblick Malmö 2025. Grundskolenämnden tycker däremot inte att den sociala dimensionen av hållbarhet är tillräckligt tydlig i förslaget. I Tillväxtkommissionens slutrapport från 2023 beskrivs till exempel Malmö som en tudelad stad, där näringslivet går bra men där hela staden inte är med samt vilka utmaningar det medför.

Grundskolenämnden ser gärna att liknande resonemang synliggörs även i stadens näringslivsprogram. Grundskolenämndens viktigaste bidrag i arbetet mot visionen är att säkerställa att eleverna går ut grundskolan med god kännedom om sina valmöjligheter och behörighet för fortsatta studier. På så sätt bidrar nämnden till det livslånga lärandet och starka utbildningssystem som nämns på några ställen i förslaget. En grundskoleutbildning av hög kvalitet bidrar till att säkra framtida kompetensbehov, men har också inverkan på stadens attraktionskraft.

Innovation och entreprenörskap

Ett önskemål från näringslivet är att Malmö stad öppnar upp sina verksamheter som testbäddar för innovation. Att samverka med omvärlden är en del av skolans uppdrag och omnämns bland annat i

läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22). Grundskolenämnden vill poängtera att det är viktigt att en sådan samverkan inte endast kan ske utifrån näringslivets behov utan för att den kan berika en lärande miljö, vilket också framgår av läroplanen.

Kompetensförsörjning och talangattraktion

En stark och hållbar kompetensförsörjning nämns som avgörande för att Malmö näringsliv ska kunna växa, driva innovation och skapa nya arbetstillfällen. Grundskolenämnden vill betona vikten av att beakta hela stadens och inte bara näringslivets behov gällande kompetensförsörjning. Malmö stad är till exempel en viktig arbetsgivare för många av stadens invånare och har ofta liknande strukturella problem gällande kompetensförsörjning som näringslivet.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet

Grundskolenämnden håller med om det som framkommer i det inledande stycket under denna rubrik, att Malmö stad ska vara en tydlig, proaktiv och lyhörd utvecklingspartner till näringslivet samtidigt som uppdraget avgränsas av det som kommunen har rådighet över. Grundskolenämnden vill dock påpeka att det inte bara handlar om vad kommunen har rådighet över, utan även kommunens uppdrag och ansvar

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att en grundskoleutbildning av hög kvalitet bidrar till att säkra framtida kompetensbehov, och att det också har inverkan på stadens attraktionskraft. Programförslaget kompletteras med text om skolans betydelse för attraktiviteten.

Stadskontoret instämmer i att stadens behov av kompetensförsörjning är en viktig fråga men anser att den hanteras i andra program och planer. I programförslaget är fokus främst på näringslivets kompetensförsörjningsbehov. Även om frågorna hänger nära samman och ofta har liknande strukturella problem.

Vad gäller skrivningen om kommunens rådighet i beskrivningen av Malmö som utvecklingspartner till näringslivet handlar den om att det finns förutsättningar som påverkar näringslivet men som kommunen inte direkt styr över och som därmed ligger utanför kommunens rådighet. Det handlar till exempel om den nationella politiken, lagstiftning och händelser i omvärlden.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Muntlig reservation (V), särskilt yttrande (SD), särskilt yttrande (M)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till förslaget på näringslivsprogram. Den vision som beskrivs för Malmö som näringslivsstad 2050 stämmer väl överens med behov som framkommer i stadens omvärldsbevakning i övrigt, bland annat i Tillväxtkommissionens rapport. I Tillväxtkommissionens rapport beskrivs Malmö som en tudelad stad, där alla medborgare inte alltid är delaktiga i stadens utveckling. Nämnden påpekar att den sociala och mänskliga aspekten i föreliggande förslag till näringslivsprogram kan tydliggöras, i enlighet med hur Malmö stad presenteras i Tillväxtkommissionens rapport 1 (2023) Malmö. En stad, två berättelser.

Nämndens grunduppdrag är att säkerställa att eleverna genomgår gymnasie- och vuxenutbildningen med god kännedom om sina valmöjligheter och behörighet för fortsatta studier, samt att nämndens arbete bidrar till individens självförsörjning. På så sätt bidrar nämnden till det livslånga lärandet och de starka utbildningssystem som nämns i förslaget. En utbildning av hög kvalitet bidrar till att säkra framtida kompetensbehov, men har också inverkan på stadens attraktionskraft. Nämndens verksamheter har en stark koppling till näringslivet i Malmö, exempelvis genom arbetsplatsförlagda utbildningar, kombinationsutbildningar och samverkan med branscher på olika sätt. Nämnden ser det som en viktig uppgift att forma en verksamhet där kompetensförsörjningsperspektiv beaktas i utbildningsverksamheten. På så vis är kopplingen till näringslivet en naturlig del av nämndens verksamhet. Nämnden menar att förslaget till näringslivsprogram säkerställer att Malmö fortsatt kommer att vara en attraktiv stad för utbildning och näringsliv.

Stadskontorets kommentar:

I framtagandet av näringslivsprogrammet har Tillväxtkommissionens slutrapport utgjort ett underlag och framför allt den del som rör näringsliv och företagande.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Näringslivsprogrammets övergripande nivå och utgångspunkt i näringslivets utmaningar och behov innebär i stort att påverkan för hälsa-, vård- och omsorgsnämndens organisation och målgrupp är indirekt. Ett bra näringslivsprogram kan bidra till att näringslivet stärks och att det skapas bättre förutsättningar för staden som helhet. Men föreliggande remissversion av ett nytt näringslivsprogram är otillräckligt, ospecifikt och saknar substans. Ett viktigt perspektiv som fattas är äldreperspektivet. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden har utöver detta inga specifika synpunkter gällande innehållet i remissversionen av näringslivsprogrammet.

Stadskontorets kommentar:

Programskrivningen är på en övergripande nivå och utgår inte ifrån särskilda grupper/segment i befolkningen, varken efter ålder eller andra demografiska faktorer såsom kön, etnicitet, inkomst och utbildning eller yrke och sysselsättning.

Programförslaget kompletteras med beskrivning om välfärdens betydelse för en attraktiv stad.

Kulturnämnden

Övergripande

Ett starkt kulturliv är en integrerad del av näringslivsprogrammets vision. Både vad det gäller stadens attraktionskraft och som en bransch. De kulturella och kreativa branscherna (KKB) utgör ett stort antal av de ca 40 000 företagen i Malmö. Det lokala näringslivet och kultursektorn har flera gemensamma nämnare och kulturförvaltningen välkomnar flera av förslagen i programmet. Det fria kulturlivet, den kreativa sektorn och restaurangbranschen delar arbetskraft och kompetenser, men också utmaningar.

Kulturförvaltningen delar uppfattningen att samverkan mellan kreativa näringar och andra branscher är viktigt för att driva innovation, attrahera investeringar och möta samhällsutmaningar. Kulturförvaltningen vill särskilt ställa sig bakom ambitionen att stadens arbete kring tillståndsgivning och stadsplanering blir ännu mer samordnat och ändamålsenligt. Samverkan inom kommunen för en serviceinriktad myndighetsutövning tar till vara på kulturaktörers kreativitet och engagemang. Bygglovsfrågor och andra

tillståndsgivningar kan många gånger vara det som hindrar nya aktörer och kulturuttryck att växa fram.

Infrastruktursatsningar är ett annat område näringslivsprogrammet berör, så som Öresundspendeln. Kulturförvaltningen vill förstärka att kultursektorn, som ofta har internationella utbyten och samarbeten, är beroende av fungerande och tillgänglig infrastruktur. Malmö behöver både internationella gästspel för att bygga en intresserad publik, och möjligheter att locka publik till Malmö. Förutom att bidra till stadens attraktivitet drar Malmös kulturliv kapital från regional, nationell och internationell nivå till Malmö.

Malmö som näringslivsstad 2050

Här beskrivs en positiv, kreativ och öppen stad, med stark tillväxt, fler och nya arbetstillfällen. Det är en hållbar och smart stad, som är en integrerad del av norra Europas megaregion. Malmö är en stad i världsklass när det gäller digital design och har etablerat sig som ett globalt centrum för kreativa industrier, inklusive spelutveckling, design och kultur. Kulturförvaltningen ser att den vision som målas upp för 2050 i näringslivsprogrammet gynnar även kulturlivet, och ser positivt på att kultursektorns roll för attraktivitet och social sammanhållning lyfts.

Näringslivet i Malmö 2025

Det är en positiv bild av Malmös näringsliv som ges. En viktig faktor för den starka utvecklingen är Malmös geografiska läge, där närheten till Köpenhamn och viktiga infrastruktursatsningar som Öresundsbron och utbyggnad av Kastrup understryks. Kulturförvaltningen instämmer i att Malmös geografiska läge är en styrka även för kulturlivet. Kulturförvaltningen vill även framhålla betydelsen av Malmös befolkningssammansättning. Malmö är en av världens mest diverserade städer, med en avancerad mix av språk, kulturer och bakgrunder, vilket är en fruktbar mylla för innovation och kreativitet.

Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov

Näringslivsprogrammet tar här upp de utmaningar som näringslivet har uppmärksammat. Dels behöver Malmö stad fortsätta stärka innovationssystem och entreprenörskultur. Här lyfts den kulturella och kreativa sektorn som en av hävstångarna. Ett rikt kulturliv framhävs också som viktigt för att locka internationell arbetskraft.

Vidare tas näringslivets önskemål upp om att den offentliga sektorn skapar fler framgångsrika samarbeten för att lyfta profilerade styrkeområden och locka nationellt och internationellt kapital. Kulturförvaltningen instämmer i att ett varierat och starkt kulturliv har betydelse för stadens attraktionskraft och är en del av ett innovativt klimat.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet
Näringslivsprogrammet beskriver att berörda nämnder och bolag har potential att ytterligare beakta näringslivets villkor och förutsättningar i sin dagliga verksamhet och i utvecklingen av staden. Ett utvecklingsområde som har identifierats är samordningen av kommunens tjänster, så att myndighetsutövningen ska bli mer serviceinriktad och effektiv. Kulturförvaltningen välkomnar ökad samordning och deltar gärna i att skapa en gemensam målbild för hur staden ytterligare kan främja och ta tillvara olika branschers potential. Myndighetsutövning som berör kulturlivets aktörer hanteras av andra nämnder och kulturförvaltningen har goda erfarenheter av formaliserad samverkan exempelvis genom arbetet med kulturlotsarna. Förutom bygglovsfrågor betyder tillståndsgivning av serveringstillstånd mycket för kulturlivet. Även problematiken kring verksamhet som kan upplevas störande för omgivningen har betydelse för kulturlivets möjligheter. Malmös rika och varierande kulturliv framhålls i näringslivsprogrammet som viktigt för att öka stadens attraktivitet och marknadsföra Malmö som näringslivsstad. I kapitlet lyfts behovet av ateljéer och arbetslokaler. Kulturförvaltningen vill även understryka behovet av publika rum, så som scener och gallerier, där publiken kan möta kulturen.

Inriktning 2025–2029

I det här kapitlet beskrivs bland annat den önskvärda utvecklingen av Malmö som tillväxtmotor. För att locka nationella och internationella investeringar och kapital till Malmö är exempelvis infrastruktursatsningar viktigt. Fehmarn Bält-förbindelsen skapar nya möjligheter och näringslivsprogrammet för fram arbetet med att förverkliga en Öresundsmetro. Kulturförvaltningen vill betona att kulturlivet har en hög grad av nationella och internationella samarbeten och utbyten, och gynnas av förbättrad infrastruktur.

Sammanfattningsvis ser kulturförvaltningen positivt på att näringslivsprogrammet synliggör de kulturella och kreativa

branscherna som en viktig del av Malmös näringsliv. Varje investerad krona i kulturen drar flera kronor från nationell och internationell nivå, och genererar värden och förutsättningar för andra branscher. Ett starkt näringsliv, som utgår ifrån och ger förutsättningar för kulturlivets innovationskraft, kan stärka Malmös attraktionskraft, öka den sociala sammanhållningen och stärka demokratin. För att ta tillvara på styrkan i Malmös diverserade befolkning skulle det vara värdefullt att näringslivsprogrammet även hade visioner inom jämställdhet, mångfald och inkludering

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i vikten av att tillvarata styrkan i Malmös befolkning och att frågor om jämställdhet, mångfald och inkludering är centrala för detta. Beskrivningen som ges av Malmö 2050 uttrycker vikten av social sammanhållning och inkludering.

Miljönämnden

Särskilt yttrande (V)

Mottagare och användning av programmet

Miljönämnden anser att näringslivsprogrammet i nuvarande form är övergripande och visionärt, men att det behöver förtydligas för att ge vägledning till kommunstyrelsen och övriga nämnder om vad som förväntas av dem och hur de ska agera inom respektive grunduppdrag i syfte att bidra till programmets måluppfyllelse.

Oklar ansvarsfördelning mellan nämnderna i arbetet med programmet kan försvåra möjligheten att utvärdera i vilken utsträckning den kommunala organisationen bidrar till att uppnå ambitionen i näringslivsprogrammet.

Vidare önskar miljönämnden att näringslivsprogrammet har en tydligare koppling till kommunfullmäktigemålen, då de bör utgöra grunden för de styrdokument som används av kommunstyrelsen och nämnderna.

Miljö och klimat

Miljönämnden anser att klimatfrågan har fångats på ett bra sätt i näringslivsprogrammet, särskilt de inledande delarna som speglar de utmaningar och möjligheter miljönämnden ser inom processen Klimatomställning Malmö. Som exempel nämns utmaningen kring

energi och mobilitet, visionen om fossilfritt flyg på Copenhagen International Airport samt att Malmö stad och näringslivet behöver samarbeta i klimatfrågan. Utifrån visionen om att Copenhagen International Airport ska vara ledande inom fossilfria flyg önskar miljönämnden även se en hög ambition för Copenhagen Malmö Port i näringslivsprogrammet. Malmö stad har rådighet över hamnen och det pågår ett arbete med att få till stånd landström för fartyg vid kaj. Dessutom är alternativa bränslen för sjöfarten under utveckling.

Att Malmöns näringsliv är ekologiskt hållbart är en grundläggande del av klimatomställningen och miljönämnden ställer sig positiv till att det perspektivet utgör en del av näringslivsprogrammet. I näringslivsprogrammet beskrivs företag som utvecklar grön teknik, gröna innovationer och grön tillväxt, men miljönämnden saknar perspektivet att alla näringar i Malmö måste bli mer ekologiskt hållbara. Detta för att staden ska lyckas genomföra en klimatomställning och nå näringslivsprogrammets ambition om att vara klimatpositiv 2050.

Miljönämnden saknar även ett fördjupat perspektiv på cirkulär ekonomi i näringslivsprogrammet. Den cirkulära ekonomin pekas visserligen ut som central, men det är viktigt att ha i åtanke att begreppet tillväxt, som är återkommande i programmet, kan leda till ökade uttag av primära resurser och en ökad materiell konsumtion – något som i sin tur bidrar mycket till klimatförändringarna. Nämnden menar att det i framtidsbeskrivningarna i programmen behöver framgå att tillväxt behöver bygga på nya principer som innebär att ekonomisk tillväxt sker utan ökad materiell konsumtion och användning av primära resurser, det vill säga en cirkulär ekonomi. När det gäller den gröna sektorn beskrivs i programmet Malmö stads åtgärder för att utveckla innovation inom staden. Miljönämnden saknar i sammanhanget externa satsningar på näringslivet, som exempelvis Klimatkontrakt Malmö och Resurshubben i Malmö.

Miljönämnden önskar ett tydligare fokus på klimatanpassning. Anpassning till ett förändrat klimat kommer att vara viktigt för en stor del av näringslivet fram till 2050. Det handlar inte bara om att klara av kriser som drabbar globala värdekedjor, utan också om att hantera störningar lokalt, exempelvis extremväder och översvämningar som kan ställa till stora problem för det lokala

näringslivet. Att ha en klimatanpassad stad är attraktivt för både företag och verksamheter.

Nulägesanalysen

Miljönämnden saknar vissa perspektiv i nulägesanalysen i avsnittet "Näringslivet i Malmö 2025". Analysen tar exempelvis inte hänsyn till det förändrade omvärlds- och säkerhetsläget, där finansiering och uppmärksamhet på kort tid har förflyttats från miljö och klimat till försvar och säkerhet. En fördjupning kring det osäkra konjunkturläget samt förändringar för arbetskraftsinvandring är andra delar som utelämnats i analysen.

För att kunna skapa en mer inkluderande och hållbar tillväxt som kan bidra till Malmös utveckling är det viktigt att näringslivsprogrammet omfattar hela stadens näringsliv. Stadens nämnder har olika uppdrag gentemot näringslivet, och näringslivsprogrammet bör bidra till ökad förståelse för behoven i kommunens olika verksamheter.

Stadskontorets kommentar:

I programförslaget förtydligas ansvaret avseende genomförande och uppföljning. Vad gäller kopplingen till kommunfullmäktigemålen har dessa, och Malmö stads budget i sin helhet, en överordnad ställning i relation till näringslivsprogrammet. Näringslivsarbetet som bedrivs i nämnderna ska ytterst bidra till att förverkliga Malmö stads övergripande mål. Näringslivsprogrammet ger en riktning för stadens näringslivsarbete som ligger i linje med dessa.

Stadskontoret delar uppfattningen att klimatomställningsarbetet inkluderar näringslivet och anser att näringslivsprogrammet har ett tydligt fokus på klimat och miljö. Vad gäller fördjupade perspektiv på cirkulär ekonomi och klimatanpassning får dessa utvecklas och hanteras i andra program och planer, såsom Malmö stads miljöprogram. Begreppet resiliens i programförslaget inrymmer även frågor som avser hantering av störningar lokalt.

Avsnittet om näringslivet i Malmö 2025 gör inte anspråk på att utgöra en fullständig nulägesanalys utan är framför allt en beskrivning av näringslivsstrukturen i Malmö och Malmös roll som tillväxtmotor. Tillsammans med de två andra beskrivande avsnitten, lyfts avsnittet ur och läggs som en bilaga, då de framför allt har utgjort bakgrundsmaterial till näringslivsprogrammet.

I programförslaget tydliggörs att programmet omfattar hela stadens näringsliv.

Servicenämnden

Servicenämnden ställer sig över lag positiv till näringslivsprogrammet, som är omfattande och sträcker sig från att tydliggöra en strategisk målbild för 2050 till att formulera ambitioner och mål för de närmast kommande åren. Nämnden lämnar dock också ett antal synpunkter i nedanstående yttrande. Yttrandet följer programmets disposition.

År 2050 är Malmö en klimatpositiv stad och global föregångare inom hållbarhet

Angående skrivningen: "Malmö har utvecklat hållbar energiinfrastruktur där staden är självförsörjande på grön energi. Smarta energinät, energilagring och energieffektivisering har skapat ett stabilt och prisvärt energiflöde för både företag och invånare.". Servicenämnden menar att det saknas en definition av "självförsörjande på grön energi", det vill säga om det innefattar det geografiska Malmö kommun, eller att den kommunala verksamheten, näringslivet och privatpersoner ska äga produktionskapacitet motsvarande sin egen användning. Realismen i det förstnämnda kan ifrågasättas baserat på kommunens geografiska litenhet i relation till sin elanvändning, medan det sistnämnda framstår som eventuellt möjligt, förutsatt att tilltänkt produktionsområde utvidgas bortom kommungränsen. Självförsörjningsvisionen leder dock in i tolkningsproblematik och bristande realism. Smarta energinät, energilagring och energieffektivisering 25 år in i framtiden kan ha varit föremål för mycket utveckling, och kommer att ha en utjämnande inverkan på energianvändningen, men det kommer knappast att ha nått en nivå där "Malmö" kan koppla bort sig från det europeiska elsystemet – elhandel med omvärlden kommer att behövas även 2050. Det vill säga, att mycket mer än Malmös arbete kommer att påverka prisbilden i elområde SE4.

Angående skrivningen "Ett resilient och hållbart matsystem har utvecklats i regionen där lokalproducerat är standard och ekologiskt jordbruk har en central roll.". Servicenämnden följer inte upp "lokalproducerade livsmedel" i dagsläget i och med att det saknas en definition, men det finns möjlighet till att följa svenskproducerat. En kvalificerad gissning är att det för servicenämndens verksamhet

skolrestauranger till 2050 är rimligt att nå ca 20 procent lokalproducerat och ca 75 procent ekologiskt. Servicenämnden föreslår därmed följande alternativa skrivning: "Ett resilient och hållbart livsmedelsystem har utvecklats i regionen där lokalproducerat och ekologiskt jordbruk har en central roll."

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet

Servicenämnden anser att det i inledningen till avsnittet *Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet* vore relevant att lyfta behovet av att förbättra det lokala företagsklimatet, att förenkla regelverk samt att arbeta aktivt med inkludering i service och bemötande utifrån språkkunskaper och digitaliseringsgrad i linje med *Tillväxtkommissionens slutrapport* (s. 13). Det är en viktig bakgrund för förvaltningarna och kommunens företagslots i arbetet med att erbjuda den serviceinriktade myndighetsutövning som eftersträvas under perioden 2025–2029.

Servicenämnden uppfattar vidare att avsnittet "Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet" är tematiskt blandat, då det innehåller inslag som relaterar både till innovation och till service. För att öka tydligheten i innehållet vill nämnden föreslå att avsnittet delas upp i två separata delar. Den ena delen skulle kunna fokusera på Malmö stad som en innovationsbrygga, medan den andra delen behandlar frågor kopplade till serviceinriktad myndighetsutövning, service med koppling till lokalbehov och annan service.

Serviceinriktad myndighetsutövning

Vad gäller den del som handlar om serviceinriktad myndighetsutövning föreslår servicenämnden att näringslivsprogrammet tydligt definierar vad begreppet "serviceinriktad myndighetsutövning" innebär, hur Malmö stad arbetar i dag och vilka utmaningar som finns. Serviceförvaltningen arbetar dagligen med företagsservice och bemötande genom företagslotsen och kontaktcenter. De vardagliga kontakter som förvaltningar och medarbetare har med både nya och etablerade företag utgör en central del i stadens roll som utvecklingspartner och i kommunens arbete med att förbättra företagsklimatet.

Servicenämnden föreslår att exempelvis följande beskrivning av serviceinriktad myndighetsutövning läggs till på s. 13:

"Serviceinriktad myndighetsutövning innebär att kombinera rättssäker myndighetsutövning med ett gott bemötande, tydlig kommunikation

och en vilja att hjälpa företagaren. Malmö stads förvaltningar och företagslotsen arbetar aktivt för att myndighetsutövningen ska vara tillgänglig, serviceinriktad och präglas av ett gott bemötande. Det innebär bland annat att förvaltningarna samordnar sig för att förenkla kontakten med kommunen, tydliggöra regler och processer samt ge företagare stöd och vägledning.”

Det finns potential för en ökad strategisk samordning mellan stadens förvaltningar i arbetet med näringslivet. Det kan till exempel handla om att gemensamt se över ärende- och serviceprocesser samt att öka förståelsen i organisationen för företagets vardag och behov. Även bättre och mer behovsanpassade informations- och kommunikationsvägar – både internt och externt – är ett område som med fördel kan utvecklas. En gemensam digital plattform skulle förenkla företagens kontakter med kommunen och ge dem en tydlig överblick över pågående ärenden.

Öka Malmös attraktivitet samt Mark och lokaler för näringslivet

Servicenämnden är sedan hösten 2022 på uppdrag av kommunfullmäktige stadens lokalförsörjare. Servicenämnden menar att utöver de i näringslivsprogrammet omnämnda plan- och stadsutvecklingsprocesserna i staden, så spelar även lokalförsörjningsprocessen stor roll för ett optimalt nyttjande av stadens mark- och lokalresurser. Servicenämnden bedriver ett nära samarbete med de så kallade förutsättningsskapande nämnderna (miljönämnden, tekniska nämnden och stadsbyggnadsnämnden) i syfte att skapa optimala premisser för stadens kommunala verksamheter men även för andra intressenter, såsom civilsamhället och näringslivet.

Malmö stad har en serviceinriktad och rättssäker myndighetsutövning

Här vill servicenämnden lyfta tre aspekter.

1. Servicenämnden betonar vikten av att se ambitionen ur företagarnas perspektiv och deras behov av att möta Malmö stad som en samordnad organisation. Nämnden föreslår därför följande tillägg i texten: ”Företag upplever att det är lätt att göra rätt i kontakten med Malmö stad och har god överblick över sina ärenden.”

2. Vidare lyfter avsnittet vikten av att ha förståelse och kunskap om företagares situation. Servicenämnden menar att det är viktigt att understryka medarbetarnas ansvar att omsätta detta i konkret service och bemötande. Detta behov har bland annat framkommit i Forum för företagsservice och i kontaktcenters dialoger med förvaltningarna. Mot denna bakgrund föreslår servicenämnden en formulering som speglar detta, till exempel: "Kommunens medarbetare ger service och bemötande utifrån förståelse och kunskap om företagens villkor och verklighet."
3. Slutligen ställer sig servicenämnden positiv till textstycket som inleds med "Malmö stad främjar entreprenörskap och företagande i hela staden." Stycket speglar väl Tillväxtkommissionens analys och åtgärdsförslag och banar vägen för att tillsammans göra Malmö bättre varje dag.

Stadskontorets kommentar:

Avsnittet Malmö som näringslivsstad 2050 visar en önskvärd position för Malmö som näringslivsstad och tillväxtmotor 2050 och har inte som ambition att nödvändigtvis ge en helt realistisk bild av framtiden, då det inte är möjligt att förutspå utvecklingen inom flera områden. Energifrågan är ett sådant område där teknikutvecklingen de senaste årtiondena har sett snabba förändringar med stor betydelse för samhället och för verksamheter och enskilda. Stadskontoret instämmer i synpunkten att bilden av att Malmö är självförsörjande på grön energi är visionär och framför allt avseende ordalydelsen om ett prisvärt energiflöde som i dag kan te sig föga realistiskt. I programförslaget tonas därför den delen ned.

Skrivningen om ett resilient och hållbart matsystem ändras i programförslaget i enlighet med synpunkten om lokalproducerat och ekologiskt jordbruk.

Avsnittet Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet lyfts ut från programförslaget och läggs som bilaga till programmet, tillsammans med de två andra beskrivande avsnitten, Näringslivet i Malmö 2025 och Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov. Avsnitten är beskrivningar som utgjort bakgrundsmaterial till programmet.

Stadskontoret instämmer i synpunkten om serviceinriktad myndighetsutövning och vad som ingår i begreppet och arbetet. Innebörden förtydligas i programförslaget.

Stadskontoret instämmer i att det finns en potential för en ökad strategisk samordning mellan stadens förvaltningar i arbetet med näringslivet. Det är också en förutsättning för att lyckas med genomförandet av programmet och i nämndernas gemensamma ansvar för ett stärkt näringslivsarbete.

Programförslaget kompletteras i enlighet med de aspekter som lyfts relaterat till att Malmö stad har en serviceinriktad och rättssäker myndighetsutövning.

Stadsbyggnadsnämnden

Särskilt yttrande (M) och (C)

Stadsbyggnadsnämndens synpunkter på remissversionen

Programmet kommer att kunna bidra i kommande översyn av Översiktsplanen och stärka stadens omvandlingskraft för klimat, kvalitet och jämlikhet. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig bakom den översiktliga målbilden om Malmö som näringslivsstad 2050.

Näringslivsprogrammet bör dock tydligare lyfta fram och visa hur programmet stärker Malmö stads översiktsplan. Översiktsplanen lyfter fram Malmö som en nationell och regional tillväxtmotor, varför Näringslivsprogrammets mål tydligare skulle kunna kopplas till översiktsplanens prioriteringar. Hur Malmö som nationell tillväxtmotor skapar nya möjligheter för Skåne och Öresundsregionen som helhet skulle kunna stärkas samt vad en ökad koppling till Köpenhamn, bland annat genom Öresundsmetron, skulle kunna ge för effekter på näringslivsutvecklingen och tillväxten.

I Näringslivsprogrammets geografiska beskrivningar är begreppet "Stormalmö" återkommande, vilket kan skapa otydlighet kring det formella samarbetet inom "MalmöLundregionen" och dess betydelse för den regionala utvecklingen. Begreppet "MalmöLundregionen" bör användas som primär benämning och samarbetets roll i näringslivsutvecklingen behöver tydliggöras.

I näringslivsprogrammets beskrivning av Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov lyfts behovet av att fortsätta utveckla ett starkt och välutvecklat innovationssystem och entreprenörskultur.

Stadsbyggnadsnämnden delar denna bedömning och ser behovet av att i den fysiska planeringen bidra till tillgången på testbäddar och billiga lokaler för det experimentella entreprenörskapet.

I avsnittet Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet ställer sig stadsbyggnadsnämnden bakom den övergripande målbilden och noterar att den ligger i linje med översiktsplanens ambitioner.

Näringslivsprogrammet betonar vikten av en attraktiv stadsmiljö för att locka företag och investeringar och stadsbyggnadsnämnden vill lyfta att yteffektivitet då är en strategisk förutsättning i den fysiska planeringen. För att uppnå stadens färdmedelsmål för pendlingsresor krävs att även näringslivet anpassar sina verksamheter och transporter, både vad gäller lokalisering, yteffektivitet och transportbehov. Att arbeta yteffektivt skapar också, utöver att fler verksamheter ryms inom kommun, möjligheter för kollektivtrafik där det idag inte finns något underlag. Programmet bör tydliggöra att näringslivet behöver bidra och anpassas till hållbar mobilitet och utveckla moderna verksamhetsområden för att Malmö ska vara en attraktiv stad.

Avseende delen kring mark och lokaler för näringslivet ser stadsbyggnadsnämnden möjlighet, i syfte att ge ökad vägledning för den efterföljande planeringen, att ytterligare lyfta näringslivets och entreprenörskapets behov i kommande översyn av den kommunövergripande översiktsplanen. Detta i syfte att understödja innovationsförmågan i hela staden, samtidigt som olika geografiers näringslivskaraktärer kan stärkas. Översiktsplanen kan också att i högre grad ge stöd åt att värna befintliga och potentiella lokaler för det småskaliga entreprenörs- och näringslivet, särskilt eftersom det finns behov av uppstartsmiljöer även för mindre kapitalsvaga företag inom icke utbildningsintensiva branscher.

Stadsbyggnadsnämnden noterar att näringslivsprogrammet beskriver behovet av att möjliggöra för kontor i den blandade staden. Då staden växer kommer även de stora huvudkontoren platsbehov att öka, vilka kräver särskild lokaliseringsomsorg i blandstaden. Stadsbyggnadsnämnden vill också poängtera behovet av att även lyfta fram Malmö hamns verksamhet, som Core-hamn, med betydelse för hela riket och vikten av att i den fysiska planeringen möjliggöra en resurseffektiv, modern, hållbar godshantering med kombiterminal, rangerbangård och godsspår, då detta är avgörande

för utvecklingen för befintliga verksamheter och nysatsningar, särskilt inom Norra hamnen.

I näringslivsprogrammets inriktning för 2025 – 2029 lyfts olika inriktningar för att stärka Malmös position som tillväxtmotor och några av dessa berör Stadsbyggnadsnämndens verksamhet. Stadsbyggnadsnämnden ställer sig bakom denna ambitionsnivå som ligger i linje med översiktsplanens.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att det finns en stark koppling mellan näringslivsprogrammet och Malmö stads översiktsplan. I pågående översyn av översiktsplanen finns ambitioner och goda möjligheter att ännu tydligare lyfta fram och visa planeringsmöjligheter som gynnar näringslivsutvecklingen i Malmö.

Vad gäller Öresundsmetron finns inte utrymme i näringslivsprogrammet för fördjupade resonemang om dess möjliga effekter. Dock bedrivs inom Malmö stad ett gediget arbete med analysarbete om Öresundsmetron och dess möjliga effekter för samhälle och näringsliv.

Begreppet Stormalmö är Statistiska centralbyråns definition av storstadsregionen kring Malmö, precis som begreppen Storstockholm och Storgöteborg finns. MalmöLundregionen är som bekant ett mellankommunalt samarbete mellan tolv kommuner i sydvästra Skåne. Samarbetet har funnits länge och är välkänt för flertalet aktörer i Skåne och även utanför. Geografiskt överensstämmer Stormalmö och MalmöLundregionen då båda benämningar avser samma tolv kommuner. Stadskontoret erfar dock att begreppet Stormalmö är under revidering av SCB och kan därför komma att ändras i fråga om vilka kommuner som kommer att ingå i begreppet framöver. Stadskontoret menar därför att MalmöLundregionen inte kan användas som primär benämning i de fall då det är den geografiska storstadsregionen Stormalmö som avses. Begreppen bör hållas isär och användas ändamålsenligt.

I programförslaget förtydligas texten avseende yteffektivitet.

Tekniska nämnden

Särskilt yttrande (SD), särskilt yttrande (M) och (C)

Allmänt

Tekniska nämnden ställer sig positiva till näringslivsprogrammet men har vissa kommentarer, främst gällande sambandet mellan näringslivets behov och kommunens mål och behov.

Programmet beskriver på ett övergripande, strategiskt sätt hur Malmö ska utvecklas som näringslivsstad, och hur staden kan bidra till den utvecklingen. För att bättre vägleda insatser hade programmet behövt vara mer konkret och handlingsinriktat.

Näringslivsprogram för Malmö – inledning

Inledningen skulle kunna förtydligas genom en beskrivning av hur programmet är tänkt att användas, både för Malmö stad och för näringslivet. För Malmö stad kan det tex handla om att inarbeta programmets intentioner i budget och verksamhetsplaner, och för näringslivet i affärs- och verksamhetsplaner. Tekniska nämnden skulle önska en beskrivning av hur programmet påverkar och påverkas av andra styrmekanismer och styrdokument, inte minst gällande fysisk planering. Här finns många styrdokument som är viktiga för näringslivets utveckling, tex bostadsförsörjningsprogrammet, trafik- och mobilitetsplan

Malmö som näringslivsstad 2050

Beskrivningen av den önskade positionen 2050 förutsätter att hela Malmö stad delar dessa intentioner och mål, samt att dessa införlivas i stadens mål och budget. Programmet skulle gynnas av ett resonemang om hur det ska gå till. Till exempel beskrivs Malmö som Europas främsta innovationshubb 2050, men där det saknas en beskrivning av hur ska Malmö stad driva den typen av frågor.

Ett annat exempel är; 2050 är Malmö en integrerad del av norra Europas megaregion med över 15 miljoner invånare. Malmö som halvmiljonstad, och med ett utvecklat och betydligt mer omfattande näringsliv, ställer stora krav på bostadsutveckling och transportinfrastruktur/mobilitetslösningar samt mängden internationella skolor. Ska Malmö klara det behöver staden växla upp sina ambitioner inom fysisk planering och stadsutveckling för att harmoniera med näringslivsprogrammets intentioner.

Det här avsnittet skulle vara betjänt av att kompletteras med en beskrivning utvecklingen i Malmö hamn i stort, inte bara Copenhagen Malmö Port.

Stormalmö används som begrepp i programmet. Det är ett av SCB:s tre utpekade storstadsområden och omfattar tolv kommuner från Höör i norr till Trelleborg i söder. Det behöver förtydligas i programmet när och om visionerna, målbilderna och inriktningarna i programmet pekar mot Stormalmö, eller Malmö.

I programmet nämns hur Malmö ska bli en integrerad del av norra Europas megaregion. Här önskar tekniska nämnden att regionens roll som energicentrum läggs till.

Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov

Här är ett avsnitt som skulle gynnas av ett förstärkt resonemang om koppling till Malmös och malmöbors utmaningar och utvecklingsbehov dvs. koppling mellan Malmös struktur, demografi och andra förutsättningar och hur de kan gå i linje med näringslivets behov.

Under avsnittet kring kapital och investeringar ser tekniska nämnden att region Skånes roll i frågorna skulle kunna förtydligas.

I detta kapitel finns ett avsnitt om kompetensförsörjning och talangattraktion. Programmet bör resonera kring hur näringslivet kan tillvarata den kompetens- och utbildningsstruktur som finns hos Malmös befolkning. Malmö stads översiktsplan pekar på hur jobb ska skapas även för lågutbildade. I takt med att allt fler industriverksamheter automatiseras återfinns de "enkla" jobben alltmer inom exempelvis besöksnäringen. Dessa resonemang skulle kunna utvecklas i programmet, så väl som en tydligare hänvisning till strategier i översiktsplanen och andra relevanta styrdokument.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet/Mark och lokaler för näringslivet

Den blandade stad som beskrivs här, med plats för både små företag samt ytkrävande dito, rymmer flera utmaningar och öppnar för komplexa frågeställningar. Ett exempel gäller var lager- och logistikverksamheter bäst lokaliseras, i en större regional kontext. Ett annat handlar om hur lösningar utvecklas när många aktörer som konkurrerar om mindre lokaler och kontor, t ex kulturaktörer.

Inriktning 2025–2029

Inriktningarna i programmet är bra, dock kan de anses som en aning generiska och på samma nivå som Malmö stads översiktsplan. Möjligen hade programmet varit behjälpt av att inriktningarna vässas en aning för att få en tydligare genomförandekaraktär.

Tekniska nämnden förslår att programmet kompletteras med en tydlig beskrivning av vilken nämnd eller bolag som bär ansvar för genomförandet av de olika typerna av åtgärder som beskrivs i programmet, exempelvis ansvaret för att möjliggöra företagsetableringar, eller ansvaret för att utveckla tvärsektoriella utbildningar.

Slutligen menar tekniska nämnden att det kan finnas anledning att omvärdera tidsspännet för att hinna kommunicera och förankra de föreslagna inriktningarna då vi redan är halvvägs in i 2025, och budgetskrivelser för 2026 beslutas i juni 2025.

Stadskontorets kommentar:

Programförslaget förtydligas vad gäller ansvar för genomförande och uppföljning. Programmet fokuserar på ett övergripande och strategiskt tillväxt- och näringslivsperspektiv och ger således inte förslag på insatser eller aktiviteter på detaljnivå. Det blir först i nästa steg, i implementeringen av programmets inriktning, som konkretion och handling definieras. Här har stadens nämnder och helägda bolag en viktig roll och ansvar för sina verksamheters del i arbetet med att realisera programmets intentioner och mål.

Malmö 2050 beskriver önskad position för Malmö som näringslivsstad och tillväxtmotor. Beskrivningen ligger i linje med de mål som finns i andra styrdokument och utvecklingsarbeten i Malmö stad, såsom Malmö stads miljöprogram, Översiktsplan för Malmö, Öresundsmetron med flera. Stadskontoret instämmer i att riktningen som beskrivs även har bäring på andra frågor såsom bostadsutveckling, transportinfrastruktur med flera.

Användningen av begreppet Stormalmö respektive Malmö ses över i programförslaget.

Avsnittet Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov lyfts ur programmet och återfinns i bilaga. Avsnittet speglar det som framkommit i dialog och workshops med näringslivet.

För implementeringen av programmet och arbetet med dess prioriterade områden är det viktigt att varje nämnd och bolag ser sin del i arbetet och sitt särskilda ansvar i genomförandet. För flertalet av åtgärderna som beskrivs ligger ansvaret dessutom inte endast på en enskild nämnd. Därför föreslås inte en ansvarsfördelning i programmet. Den förvaltningsövergripande samsynen, samordningen och samagerandet blir också avgörande för ett framgångsrikt näringslivsarbete i Malmö framåt.

I programförslaget ändras tidsspannet för inriktningen till 2026–2029, i enlighet med synpunkten om att 2025 går mot sitt slut.

Helägda bolag

Boplats Syd AB

Boplats Syd ställer sig positiva till planen och ser att den identifierar viktiga områden där näringsliv och stad behöver samverka för att staden ska nå sitt mål. Boplats Syd menar att det däremot finns ett behov av att lyfta in bostadsfrågan tydligare i programmet då en välfungerande bostadsmarknad i regionen är en förutsättning för att nå målbilden för Malmö år 2050. Det kommer att kräva en blandad bostadsmarknad med olika typer av upplåtelseformer, hyresnivåer och bostadsstorlekar för att attrahera och behålla de olika invånare man ser samverka i staden för att skapa det innovativa näringslivscentrum, med ett rikt kulturliv, sammanhållning och trygghet, man eftersträvar. Mer specifikt ser Boplats Syd gärna att man tydligare lyfter fram vår roll som utvecklingspartner inom bostadsfrågan i exempelvis avsnittet Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet.

Stadskontorets kommentar:

Programförslaget kompletteras med skrivning om tillgången till ett varierat och tillgängligt bostadsutbud som en av flera faktorer som tillsammans bidrar till Malmös attraktionskraft.

Avsnittet om kommunens roll som utvecklingspartner till näringslivet lyfts ur programmet och återfinns i en bilaga tillsammans med andra delar av bakgrundsmaterialet.

MINC Sverige AB

Minc i Sverige AB (Minc) är ett av Malmö stads helägda bolag. Minc stöttar entreprenörer och kunskapsintensiva och snabbväxande

företag (startups) med kunskap, affärsutveckling, infrastruktur i form av lokaler, samt med att tillgängliggöra nätverk och riskvilligt kapital.

Med över 20 års erfarenhet av att utveckla entreprenörskap och bygga ekosystem för innovation, grundar vi detta remissvar på vårt tidigare inspel till näringslivsprogrammet samt kompletterande analyser med utgångspunkt i EU:s Startup- och Scaleupstrategi samt en internationell jämförelse av ekosystempolitik.

Näringslivsprogram för Malmö

Minc välkomnar Malmö stads förslag till ett nytt näringslivsprogram och ställer sig positiv till flera av de övergripande målsättningarna. Programmet bör dock förstärkas inom ett antal strategiska områden för att bättre adressera behoven hos det växande startup-ekosystemet i Malmö. Mincs egna inspel, EU:s strategiska prioriteringar och internationella jämförelser, identifierar flera områden där Malmö stads programförslag kan förstärkas.

Malmö som näringslivsstad 2050

Minc instämmer med den vision och det önskade börläge som presenteras i programmet, samtidigt vill vi understryka att mer återstår att göra i syfte att minska gapet mellan stadens olika berättelser, vilket Tillväxtkommissionen lyfte i sin slutrapport. Detta är något vi ser som centralt för innovationsförmåga och resiliens.

Vägen till att vara en av kontinentens mest konkurrenskraftiga städer och tillväxtmotorer kräver ökad samverkan och nya sätt att arbeta. Minc har i tidigare remissvar avseende tillväxtkommissionens slutrapport ställt sig positivt till regulatoriska sandlådor och experimentszoner för ex. arbetsmarknadsreformer. Vi ser att etablerandet av sandlådor, testbäddar och demonstrationsmiljöer krävs för att vidare stärka Malmös position som tillväxtmotor. Även EU:s startup och scaleup-strategi poängterar vikten av dessa åtgärder.

Genom att inta en ledande position avseende hållbarhet kan Malmö bygga vidare på genomförda och pågående arbeten inom fler områden. För att Malmö ska ha en hållbar och självständig energiförsörjning 2050 krävs såväl innovation som investeringar redan idag. Pågående insatser som Viable Cities, LFM30, Klimatkontrakt Malmö och projekt som Resurshubben i Malmö, där

Minc medverkar, syftar till att mobilisera sektorer kring nutida och framtida resursbehov samt att arbeta med nya affärsmodeller. Testbäddar för hållbara innovationer kan accelerera implementering av ny teknik, samtidigt som det positionerar Malmö som en global föregångare.

Mincs arbete med investeringsstrukturer och framgångsrik mobilisering regionalt bidrar starkt till att sätta Malmö på den europeiska och internationella innovationskartan. Vi ser därför positivt på att tillgången till riskkapital ökar i staden och regionen och vill genom vår långvariga erfarenhet bidra till denna utveckling.

Vi ser att innovationsmiljöer som Minc och Game Habitat har spelat avgörande roller som plattformar för entreprenörskap och samverkan. Framöver ser vi hur viktiga platser, stadsmiljöer och testbäddar i verklig miljö är för ekosystemens utveckling, något som även betonas i EU:s strategi genom att föreslå integrering av innovationszoner i stadens planering.

Pågående insatser som Malmö Generate District (MGD) och etableringen av tvärvetenskapliga och tvärdisciplinära noder, bidrar till att ytterligare stärka Malmös position som Europas främsta innovationshubb. Detta speglas i hur andra ekosystem strukturerar sina policyer kring lokala "innovation districts". Malmö har därför en möjlighet att ytterligare stärka sin profil genom att etablera en tydlig fysisk nod för innovationsdriven näringslivsutveckling.

Minc ser positivt på ambitionen att Malmö ska vara en av Europas mest attraktiva städer för talang och högutbildad arbetskraft. Här ser vi att entreprenörskap och innovation kan främjas av tvärdisciplinär samverkan där näringsliv, akademi, det offentliga och ideella bidrar till att attrahera, behålla och aktivera talang.

Malmö utgör på flera nivåer en viktig nod i Europas megaregion. Minc har dialog och samarbeten över sundet och vi arbetar för att stärka relationer internationellt. Malmös mångfacetterade demografi och dess unga befolkning, innebär att staden har goda förutsättningar för att positioneras som en arena för entreprenörer med ambition att lösa globala samhällsutmaningar genom sina innovationer.

Närheten utifrån aspekter som geografi och upparbetad samverkan, tillsammans med ett generöst förhållningssätt och tydliga

specialiseringsområden mellan städer som Malmö, Lund och Helsingborg, stärker förutsättningarna för entreprenörer och näringslivet i stort. Malmö är idag en regional tillväxtmotor och Minc arbetar sedan flera år tillbaka tillsammans med innovationsfrämjande aktörer i Skåne, genom ex. Skåne Ventures 1, en investeringsstruktur för bolag i tidiga faser.

Näringslivet i Malmö 2025

Mincs verksamhet präglas av en "ge tillbaka-kultur", något vi är stolta över.

När Minc etablerades för över 20 år sedan fanns det inte mycket i den geografi där vi verkar. Nu finns Malmö universitet och mängder av innovativa bolag i området. Detta visar på den attraktivitet som finns i området; stationsnära läge och ett levande professionellt distrikt med många kunskapsintensiva aktörer gör området till ett viktigt centrum för innovation och entreprenörskap.

Minc ser samarbetet mellan lärosäten och andra företagsfrämjande aktörer som centralt för Malmös roll som tillväxtmotor. Under de senaste åren har vi arbetat med att stärka banden över Öresund, exempelvis genom samarbeten med liknande aktörer i Köpenhamnsregionen. Vi genomför även satsningar genom projekt som Resurshubben, för att driva utveckling som positionerar regionen som en grön hubb i linje med ambitionerna i STRING-samarbetet.

Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov

Minc ser, utifrån sitt verksamhetsområde, liknande utmaningar och utvecklingsbehov för de entreprenörer och bolag som vi arbetar med.

Avseende innovation och entreprenörskap ser vi positivt på det fortsatta arbetet med att stärka innovationssystemet ytterligare. Även om vi arbetar med många av de aktörer som finns i staden och regionen, kvarstår mycket att göra för att främja innovation. Genom insatser som Malmö Generate District, tätare samverkan med Malmö universitet och etablerandet av testbäddar för innovation, är vi övertygade om att Malmö stads organisation och staden som fysisk miljö kan accelerera hållbara innovationer och forskning för att bättre adressera samhällsutmaningar, lokalt och globalt.

Minc arbetar med att hitta en långsiktig lokaliseringslösning för verksamheten. En av våra viktigaste stödfunktioner är tillgången till prisvärda, flexibla och tillgängliga lokaler i en innovativ kontext för bolag i tidiga faser.

Avseende kapital och investeringar har Minc under flera år arbetat med etablering av investeringsstrukturer för bolag i tidiga faser. Etablerade strukturer har framgångsrikt investerat i startups från Malmö och Skåne. Inom kapitalförsörjning behöver startups i tidiga skeden tillgång till offentligt och semioffentligt riskkapital. Malmö stad bör överväga att stödja saminvesteringslösningar och underlätta för samverkan med fonder och investerare i pre-seed och seed-stadierna. Detta linjerar väl med EU:s prioriteringar för att främja innovativa företags tillgång till kapital.

Avseende kompetensförsörjning och talangattraktion ser vi att närheten till entreprenörer och innovativa kontexter leder till fler entreprenörer och fler innovationer.

Avseende hållbar utveckling och grön omställning kan Malmö positionera sig starkt genom att vara modig i frågan om testbäddar för hållbara innovationer.

Innovation kräver implementation och kommersialisering för att realiseras. Staden kan aktivt bidra till detta genom att i högre grad köpa lösningar från unga innovativa bolag. Idag är tröskeln och skallkraven vid upphandlingar ofta oöverstigliga för bolag i tidig fas. Genom förändring och förenkling av upphandlingsprocessen kan Malmö Stad aktivt bidra till ökad framgång och rentav överlevnad bland de bolag som uppkommit i innovationsstödssystemet. Genom en positionering som Europas mest entreprenörsvänliga stad kan Malmö locka såväl talang, som nya tillväxtbolag och internationellt kapital.

Avseende synergier mellan branscher är testbäddar och innovationshubbar viktiga. Det är också avgörande med teknik för ex. visualisering och simulering, Minc ser därför ett behov av investeringar i infrastruktur för ex. AI, något vi ser satsas på nationellt. Däremot ser vi att det lokala och regionala behovet behöver tillgodoses. Idag saknas säkra och regulatoriskt godkända AI-miljöer för mindre bolag, där investeringen att själv sätta upp sådana miljöer är alltför omfattande.

Innovation och entreprenörskap är centrala för att adressera frågor om resiliens och omställning. Under senare tid har vi sett en utveckling där nya och transformerande tekniker som AI, tillsammans med förändringar i geopolitik, leder till ändrade förutsättningar för innovationer och näringslivsutveckling.

Samtidigt ser vi att på transnationell nivå, främst inom EU, prioriteras frågor om bättre förutsättningar för startups och scaleups samt intensivt arbete pågår kring attraktion av forskare och talang från andra delar av världen. Minc ser att satsningar på innovation är centrala för att bygga upp resiliens och framtidssäkra såväl samhället som näringslivet i Malmö och regionen. Minc är också beredda att ta en tydligare position i stadens arbete med innovation även bortom startups och riskkapitalfinansierade verksamheter.

Även om vi ser positivt på ändrade marknadsförutsättningar som kan leda till ökad produktion och industrier i regionen, vilket kan medföra flera spin-off effekter för det lokala näringslivet, anser Minc att innovation bör vara fortsatt prioriterad.

Här vill vi även poängtera att en viktig kapacitet för resiliens är tillit och förmågan att samarbeta och samverka i ökad grad av osäkerhet i omvärlden. Minc ser att denna förmåga är grundförutsättningen för innovationskraft och behöver såväl tränas upp samt värnas om. Minc instämmer i önskemålen om att arbeta för att diversifiera ekonomiska relationer.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet

Generellt, genom att arbeta med innovationszoner, kan Malmö stad vara en tydlig, proaktiv och lyhörd utvecklingspartner till näringslivet. Det är viktigt att mobilisera näringslivet och skapa bättre förutsättningar för samskapande.

Minc ser positivt på stadens roll som en innovationsbrygga. Som stadens helägda inkubator välkomnar vi förslaget och efterfrågar handling i frågan. Minc som plats, den geografiska kontext, erfarenhet och nätverk som vi besitter utgör en bra grund. Samtidigt är stadens stora och komplexa organisation svårnavigerbar. Vi behöver agera genom att börja smått och skala upp.

Malmö stad arbetar med att möjliggöra testytor, produktionslokaler och ateljéer i kommunal regi där nya hyres- och affärsmodeller kan

testas för ex. kulturaktörer. Minc ser liknande behov av tillgängliga och prisvärda lokaler för det framtida näringslivet.

Minc ser att näringslivet förändras i takt med samhället, därmed även deras behov. Samnyttjande av resurser eller flexibla/multifunktionella lösningar bör också beaktas i fall där näringslivets behov av fysiska platser är låg, ex. för de startups och kunskapsintensiva företag som vi arbetar med.

Mincs lokaler och geografiska läge är optimalt för de många entreprenörer och bolag som i tidiga skeden söker sig till vår kontext på grund av närhet till innovativa aktörer och överkomliga priser. Dessa förutsättningar främjar såväl innovation och ett rikt kulturliv och ökar attraktiviteten ytterligare.

Minc välkomnar satsningar på kompetensförsörjning och talangattraktion, samtidigt ser vi att förutsättningar för entreprenörskap stärks. Minc huserar organisationer som Malmö Yrkehögskola vars YH-utbildningar har resulterat i startups eller blivit delar av de startups som funnits på Minc över åren.

Minc vill även i frågan om kompetensförsörjning lyfta vikten av stärkt samverkan mellan det offentliga och privata för att framtidssäkra kompetensförsörjning. Genom att bygga förmågor som leder till ökad innovationsgrad, större samverkan och entreprenöriell approach, säkerställer vi inte bara näringslivets behov idag utan även framtida näringslivets behov.

Inriktning 2025–2029

Minc ställer sig positiv till främjandet av innovativa miljöer och ett starkt och sammanhållet innovationssystem har visat sig vara centralt under Mincs 20-åriga existens. Vi ser att detta behöver skalas upp ytterligare och att arbetet med systeminnovation kräver ett systemiskt förhållningssätt. Här kan Malmö stad vara en del, men fler behöver haka på, från näringslivet, akademien och det idéburna.

Minc ställer sig positivt till att Malmö ger plats, verktyg, kunskap till befintligt och nytt näringsliv, däremot vill vi understryka att dessa inte ska ställas mot varandra. Lösningar, incitament och förutsättningar ska möjliggöra för fler att skapa, driva och skala bolag. Mincs roll i relation till stadens främjande arbete bör därför tydliggöras.

Minc ser positivt på att bidra till stadens attraktionskraft. Inom ramen för investeringar har Mincs arbete med att synliggöra och locka investeringar till regionen varit framgångsrikt under åren. Vi ser positivt på det fortsatta arbetet och ser att Malmö har många styrkor, delvis inom den egna geografin men även i hur aktörer i staden arbetar med såväl regionala som internationella perspektiv. Minc föreslår att Malmö stad arbetar med långsiktig branding av Malmö som en europeisk innovations- och startupstad för att stärka stadens attraktivitet i konkurrens med andra europeiska noder.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret konstaterar av yttrandet att det finns goda förutsättningar för ett fortsatt gemensamt arbete för att stärka Malmö som näringslivsstad.

MKB Fastighet AB

MKB har tagit del av Malmö stads remissversion av Näringslivsprogram för Malmö och vill lämna nedanstående kommentarer. Kommentarererna fokuserar på två tematiska områden som tas upp på flera ställen i Näringslivsprogrammet.

Myndighetsutövning och tillstånd (rubrikerna Serviceinriktad myndighetsutövning (sid 13) - Malmö stad ger plats för befintligt och nytt näringsliv (sid 15) - Malmö stad har en serviceinriktad och rättssäker myndighetsutövning (sid 16)

a) Skrivningarna gällande serviceinriktad myndighetsutövning skulle vinna på att bli mer konkreta. Ett konkret förslag som MKB tagit del av via potentiella lokalhyresgäster som planerar etablering i Malmö, är införandet av kontaktpersoner på respektive förvaltning som individer och företag enkelt kan vända sig till med frågor. Detta som komplement till funktionen Företagslots. Malmö stads förvaltningar kan idag upplevas som en sluten organisation, utan lätt identifierade vägar in.

b) MKB önskar lyfta fram vikten av en snabbare hantering av tillståndsärenden, främst bygglovsprocesser hos SBK, då långa handläggningstider riskerar ha en negativ effekt vid etableringar. Tidsåtgången (=kostnaden) är betydande för både fastighetsägare och företag i samband med uppstart av verksamhet.

Kompetensförsörjning (rubrikerna Kompetensförsörjning och talangattraktion (sid 10) - Kompetensförsörjning (sid 14) - Malmö

stad samarbetar med näringslivet för fler utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov (sid 16)

a) Ett perspektiv som MKB saknar i programmet är det faktum att Malmös arbetsmarknad präglas av en tydlig tudelning och matchningsproblematik. Samtidigt som efterfrågan på kvalificerad arbetskraft är stor, är arbetslösheten hög inom vissa grupper. Det gäller framför allt utrikesfödda med låg utbildning. Totalt sett har Malmö en av landets högsta andel arbetslösa.

Näringslivsprogrammets vision om en fortsatt expansion av innovation och kvalificerade branscher, skulle vinna på kombineras med en strategi för hur staden även ska kunna bibehålla och utveckla ett näringsliv som kan erbjuda jobb för de Malmöbor som idag står utanför arbetsmarknaden.

b) Avslutningsvis önskar MKB att programmet lyfter fram kopplingen mellan trygghet och attraktivitet. Trygghetsskapande arbete och bekämpande av kriminalitet bör tydligare lyftas fram som faktorer med stor påverkan på framtida investeringar och tillväxt i Malmö.

Stadskontorets kommentar:

Inom området serviceinriktad och rättssäker myndighetsutövning visar programmet exempel på vad som ingår och hur arbetet utvecklas framåt. I detta ingår bland annat hantering av tillståndsärenden. Programmet förhåller sig övergripande och beskriver inte i detalj vilka processer som avses.

Vad gäller matchningsproblematiken på arbetsmarknaden relaterar frågan till skrivningar i programmet om kompetensförsörjning. En eventuell strategi för de Malmöbor som i dag står utanför arbetsmarknaden inryms inte i programmet utan får hanteras i andra program och planer.

Kommunalförbund

Räddningstjänsten Syd

Räddningstjänst Syd (RSyd) ser positivt på Malmö stads ambition kring näringslivet utveckling inom staden, men framhåller att det behöver göras med fokus på risk, säkerhet och resiliens. Utifrån att Malmö stads geografiska yta är begränsad är det av vikt att stadsplanering och näringslivsutveckling inte sker på bekostnad av säkerhet och resiliens. Lika så är det viktigt att dessa parametrar

beaktas och värderas grundligt vid till exempel tillståndsgivning. Vidare framhåller Räddningstjänsten Syd att det är viktigt att stadens arbete med myndighetsutövning för att främja rättvisa villkor för verksamhetsutövare genom bland annat "Tryggare Malmö" samverkan fortsätter.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i synpunkterna och menar att de ligger i linje med inriktningen i programmet som rör resiliens respektive en rättssäker myndighetsutövning.

Fackförbund

Centrala Sacorådet

Centrala Sacorådet i Malmö stad tar del av ett näringslivsprogram med högtflygande planer och långa tidsperspektiv, och det känns angeläget att ett övergripande strategiskt inriktningsdokument sprider just lite tillspetsad attityd och kaxighet. Det tilltalar oss. Att man i processen som utgångspunkt haft dialog och samverkan med stadens förvaltningar är också något vi uppskattar. Att tänka förvaltningsöverskridande och hitta gemensamma målbilder i arbetet med att stärka staden som utvecklingspartner till näringslivet är också rätt tänkt, då det finns väldigt mycket relevant kompetens att ta till vara bland medarbetare i stadens nämnder och bolag.

När vi läser igenom näringslivsprogrammet så upplever vi från Sacos sida dock att den breda Malmö stad-inkluderingen som ingressen ger löfte om är ganska frånvarande. Vissa förvaltningars verksamheter är mer eller mindre helt osynliggjorda i dokumentet, och det tror vi inte är det allra bästa upplägget när man önskar samla hela staden. När det tas upp vad som gör en stad långsiktigt attraktiv att leva och verka i för så nämns helt riktigt handel, kaféer, restauranger, ett rikt-kultur- och fritidsutbud samt ett pulserande nattliv. Men är det verkligen det som är det avgörande när någon funderar på att etablera sig i Malmö? Har egentligen inte förutsättningar till att kunna erbjuda väl fungerande samhällsservice som ligger inom våra förvaltningars kärnuppdrag en större roll. Som exempelvis att ha tillgång till högkvalitativ för- och grundskola till barnen, eller en pålitlig hemtjänst när det behovet finns. För även en ung och global befolkning som programmet beskriver oss Malmöbor som, åldras någon gång. Att staden de närmaste fem åren skall utvecklas

serviceinriktat där vi rustar oss att möta behoven som finns bland entreprenörer och företag är klokt tänkt. Här saknar dock Saco ett resonemang till vem vi tänker vända oss med vår stöttande och rådgivande expertis? Är det allena till de kunskapsintensiva företag inom design, kommunikation, tech- och spelindustrin som får ett omfattande utrymme i dokumentet? För vi behöver också i ett näringslivsprogram problematisera hur vi som stad skall förhålla oss gentemot företag och entreprenörskap som väljer att konkurrensutsätta våra egen kärnverksamhet. Allt entreprenadskap har erfarenhetsmässigt inte varit till gagn för staden.

Saco funderar också över vem som med behållning skall läsa näringslivsprogrammet. Det träffar säkert rätt till personer och kompetenser som känner sig hemma i sammanhang där alla med såväl självklarhet som självsäkerhet slänger sig med begrepp som startup-community, Internet of Things, reshoring och nearshoring. Som ett dokument att samla stadens förvaltningar och medarbetare runt, landar det kanske inte med samma precision. Vi ser gärna ett näringslivsprogram som just är kaxigt och modigt, men det behöver för den sakens skull inte vara exkluderande. Saco förstår och håller med om det värdefulla i att Malmö blir en stad som lockar till sig företagande, forskning och innovativa entreprenörer. Vi är också trygga med att Malmö stad som arbetsgivare har en betydelsefull roll att spela i att underlätta det arbetet, inte minst i skapandet av en attraktiv stad att bo och leva i. Med rätt organisatoriska förutsättningar och relevanta kompetensförsörjningsinsatser så har staden medarbetare som är väl rustade för uppdraget. Det känner vi oss övertygade om. Att näringslivsprogrammet i sin nuvarande form kommer att vara utslagsgivande i det måluppfyllandet är Saco dock mindre övertygade om.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att en väl fungerande samhällsservice utgör en viktig förutsättning för företagsetableringar och för attraktiviteten som näringslivsstad. Programförslaget kompletteras med skrivning om detta.

LO-distriktet i Skåne

LO-distriktet i Skåne delar uppfattningen om att regionen behöver växa eftersom detta leder till fler arbetstillfällen. Vi delar också uppfattningen om att det behövs satsas på utbildning, men vi anser

att det inte räcker med YH-utbildningar och IT, det behövs även satsas på yrkesutbildningar inom flera områden som t.ex. industri, bygg och inom servicesektorn. Behovet av kommunal service och utbyggd infrastruktur kommer att öka och därmed också behovet av bostäder, verksamhetslokaler och arbetstillfällen inom ett flertal branscher. Vi ser hur antalet oseriösa företag har ökat och i dess spår även arbetslivskriminalitet. Om vi inte samtidigt satsar på arbetstagare med lägre eller ingen utbildning så kommer de ekonomiska klyftorna att öka. Därför är det viktigt att se till att både befintliga och nyetablerade företag följer de arbetsmarknadslagar och kollektivavtal som gäller på den svenska arbetsmarknaden. Detta för att kunna garantera välbefinnande och goda arbetsvillkor.

Vi ser att vissa branscher är extra utsatta och därför behövs åtgärder för att komma till rätta med dem då det ligger i allas intresse att ha en välbefinnande och seriös arbetsmarknad. Som bekant är Skånes arbetsmarknad ojämnt fördelad mellan de östra och de västra delarna och om man då satsar stora resurser på att expandera i öresundsregionen är risken stor att de östra delarna glöms bort. Det är därför viktigt att man samtidigt satsar på en ökning av infrastrukturen i öst-västlig riktning så att man ger pendlingsmöjligheter för potentiella arbetstagare att kunna ta sig till sina arbetsplatser inom rimlig tid. LO-Skåne vill se ett näringslivsprogram som innefattar fler branscher och målgrupper. Spetskompetens i all ära, men vi får inte glömma bort att vi lever, arbetar och bor i ett Malmö som mår bäst om dess invånare känner att de har ett näringsliv som är med och tar ansvar.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i betydelsen av en transportinfrastruktur som möjliggör för pendling till arbetsplatser i andra kommuner. Samtidigt som det finns regionala skillnader i den skånska arbetsmarknadsregionen, visar utvecklingen på att när en del av regionen har en stark utveckling och tillväxt så drar även övriga delar av regionen fördel av den positiva utvecklingen.

TCO

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Malmö stads näringslivsprogram. Näringslivet utvecklas och produktivitet uppnås när nya sätt att arbeta och ny teknik tas fram i samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare. Därför anser vi att programmet med

fördel kan nämna de fackliga organisationerna som en relevant part i näringslivets utveckling.

Synpunkter på "Malmö som näringslivsstad 2050" TCO Skåne delar visionen om en hållbar, innovationsdriven och inkluderande stad. Det är positivt att värden som öppenhet, mångfald, social sammanhållning och trygga levnadsvillkor lyfts fram. För att nå dit krävs hög sysselsättning och goda arbetsvillkor. I visionen har fler och nya arbetstillfällen skapats. Det är avgörande för att motverka den stora arbetslöshet som råder idag. Näringslivets ansvar för att verka för mångfald och inkludering vid nyanställningar kan betonas ytterligare. Det är viktigt att de människor som redan idag lever i Malmö med omnejd ges möjlighet att komma in i näringslivet och ta del av de vinster som en anställning med goda villkor ger. En välutbildad befolkning stärker tillväxt och konkurrenskraft, ökar social rörlighet och underlättar omställning. Vi delar bilden av att ett livslångt lärande, med möjlighet till omskolning, behöver bli en självklar del av utbildningssystemet. Klimatomställning och teknikutveckling har skapat en arbetsmarknad i snabb förändring där en betydande del av tjänstemännen kommer att behöva vidareutbilda sig och förnya sin kompetens flera gånger under sitt arbetsliv. Tjänstemännen behöver i större utsträckning få tillgång till arbetsplatsnära kompetensutveckling. Samtidigt är det viktigt att personer som idag saknar rätt kompetens för att anställas får möjlighet att lära sig det som efterfrågas för att vara attraktiva på arbetsmarknaden. Här kan näringslivet bidra med vägar in i arbete, exempelvis genom lärlings- och praktikplatser.

Inriktning 2025–2029

I den del som handlar om fler utbildningar som matchar arbetsmarknadens behov vill vi särskilt lyfta fram de fackliga organisationerna som självklara samarbetspartners. Den del som rör Malmös attraktionskraft kan med fördel kompletteras med en beskrivning av vikten av en stark välfärd. Välfärden bidrar till tillit, tillväxt, trygghet och därmed ett attraktivt samhälle. Tillväxt och företagande är beroende av en välfungerande välfärd - som utbildning, vård, omsorg och offentlig infrastruktur - medan välfärden i sin tur behöver de resurser som skapas av tillväxt i privat sektor.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i välfärdens betydelse för Malmös attraktionskraft. Programförslaget kompletteras med text om detta.

Kommuner

Eslövs kommun

Eslöv kommun har inget att erinra avseende Malmö stads näringslivsprogram och dess mål. Som grannkommun ser vi positivt på betoningen av regional samverkan och den potential som finns i en fördjupad integration mellan Malmö, Eslöv och övriga delar i Skåne. Som en strategiskt belägen pendlings- och etableringskommun i Skåne ser Eslöv stora möjligheter i en sammanhållen regional tillväxt. Eslövs kommun har ett naturligt utbyte med Malmö genom både arbetsmarknad och näringsliv, där många arbetspendlar och där samarbeten mellan företag växer fram.

Helsingborgs stad

Helsingborg välkomnar Malmö stads förslag till nytt näringslivsprogram. Dokumentet ger en tydlig riktning och konkreta insatser inom strategisk samverkan, innovationsekosystem, extern finansiering, testbäddar och internationellt samarbete. Områden där våra städers ambitioner ligger nära varandra och där vi ser stor potential för fördjupad regional samverkan. Vi delar Malmös syn på vikten av starka och fungerande relationer inom Öresundsregionen, en integrerad och funktionell region med gemensamma styrkor. Malmö, Lund och Helsingborg kan genom fördjupat samarbete stärka regionens konkurrenskraft ytterligare. Vi ser gärna att detta tredelade samarbete tydligare lyfts fram i programmets inriktning. Helsingborgs profil inom testbäddar, innovation och samverkansmodeller kompletterar Malmös styrkor och kan bidra väsentligt till Öresundsregionens attraktions- och utvecklingskraft.

De huvudsakliga strategiska områden Helsingborg vill belysa i Malmö stads näringslivsprogram är: Innovationsekosystem, testbäddar och entreprenörskap. Förslaget beskriver satsningar på öppna innovationsmiljöer, testbäddar och cirkulära affärsmodeller som grogrund för teknologisk och social innovation. Det har tydliga kopplingar till Helsingborgs testbäddsarbete och här finns ett värde i regional samverkan. Det finns utrymme att koppla ihop våra städer genom att dela erfarenheter och strukturer. Förslaget lyfter behov att

stärka innovationsekosystem vilket påverkar företagsdynamik och jobbtillväxt.

Kapital och investeringar

Förslaget belyser behovet av stärkta strukturer för skalning och kapitalförsörjning, ett område där våra städer har stor potential att samverka. Ett gemensamt regionalt angreppssätt vore strategiskt för att attrahera impact-investeringar och säkra EU-finansiering. Genom att agera tillsammans kan vi öka investeringarna i vår region.

Kompetensförsörjning

Vi delar bilden av framtida kompetensutmaningar och ser tydligt behov av initiativ som stärker matchningen mellan utbildning och arbetsmarknad. Det är viktigt att tänka regionalt kring utbildningar, talangattraktion och omskolning. Västra Skånes starka pendlingsmöjligheter ger god geografisk mobilitet i arbetsmarknadsregionen. Perspektivet att yrken och kompetensbehov förändras kan förstärkas.

Grön omställning och hållbar utveckling

Förslaget innehåller initiativ som minskar energikostnader och skapar nya affärsmöjligheter. Malmö, Lund och Helsingborg är samtliga anslutna till EU:s smarta och hållbara städer och färdplanen framåt inom effektkommissionen kan möjligen beskrivas tydligare då denna samverkan stärker vår regionala position. Tillgång till mark och lokaler, infrastruktur och regional integration Helsingborg delar synen på markoptimering i dialog med näringslivet. Det finns potential för regional samordning i etableringsstrategier.

Sammanfattningsvis

Förslaget ligger i linje med Helsingborgs utmaningar och ambitioner. Det balanserar ekonomisk tillväxt med hållbarhet och social inkludering, och erbjuder en god grund för fortsatt regional utveckling och samverkan

Lomma kommun

Lomma kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter på remissversionen av Malmö stads näringslivsprogram för 2025–2029. Programmet visar tydligt på Malmö stads ambition att vara en

regional motor i en kunskapsintensiv, hållbar och innovativ tillväxt. Lomma kommun instämmer i att ett välfungerande och framtidsinriktat näringsliv kräver långsiktig samverkan, brett perspektiv och konkreta insatser – där Malmö har en särskild roll men där även kringliggande kommuner är avgörande aktörer.

Regional samverkan och gemensam utveckling (Sidan 6, 10, 14, 16)

Lomma kommun ser mycket positivt på att Malmö stad tydligt betonar vikten av samverkan med omgivande kommuner, inte minst inom ramen för MalmöLundregionen (MLR). För Lomma kommun är det centralt att gemensamma satsningar, exempelvis inom etableringsfrågor, kompetensförsörjning och marknadsföring av regionen, fortsätter att utvecklas med ömsesidig respekt för olika kommuners förutsättningar och roller. Lomma kommun välkomnar särskilt formuleringarna om att Malmö stad behöver ett starkt samarbete med andra aktörer för att möjliggöra tillväxt, innovation och omställning. Lomma kommun bidrar gärna till detta arbete, exempelvis inom ramen för arbetsgrupper eller regionala partnerskap. I detta sammanhang vill Lomma kommun också lyfta fram Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Alnarp som en av regionens viktigaste kunskaps- och innovationsmiljöer. SLU är en strategisk tillgång i arbetet med den gröna och cirkulära omställningen och erbjuder stora möjligheter för samverkan mellan kommuner, akademi och näringsliv.

Infrastruktur och tillgänglighet (Sidan 8, 15)

Lomma kommun instämmer i att infrastrukturen – såväl fysisk som digital – är grundläggande för näringslivets utveckling. Projekt som Öresundsmetron, Fehmarn Bält-förbindelsen och utbyggd järnväg spelar en avgörande roll för hela Öresundsregionen. Även Lomma påverkas direkt av hur arbetsmarknaden binds samman genom dessa investeringar.

Innovationsmiljöer och hållbar tillväxt (Sidan 8, 13–14)

Programmet pekar på vikten av ett innovationsdrivet näringsliv och lyfter fram Malmös roll som hem för flera centrala innovationsmiljöer, som till exempel Minc, Media Evolution och Medeon. Lomma kommun ser det som mycket värdefullt att dessa miljöer även är öppna för entreprenörer och företag från övriga regionen, vilket

skapar spridningseffekter och stärker Skånes internationella konkurrenskraft.

Lomma kommun ser fram emot att delta i det fortsatta arbetet med att förverkliga programmets intentioner, och att tillsammans bidra till ett starkt, inkluderande och hållbart näringsliv i vår gemensamma region.

Lunds kommun

Det är av stör vikt att Malmö gör Lund sällskap i rollen som regional och nationell tillväxtmotor. Att Malmö nu tydligt höjer ambitionerna vad gäller utvecklingen av Malmö, Skåne och Sverige, liksom internationella samarbeten, bedöms av Lunds kommun som mycket positivt. Fehmarn Bält-förbindelsen och Öresundsmetrön utgör strategiska möjligheter för att stärka kopplingarna till Danmark och norra Europa, vilket bedöms gynna det regionala och nationella näringslivet. Lund och Malmö har ett etablerat samarbete kring företagsetableringar och näringslivsutveckling. Det bör vidareutvecklas, då städernas kompletterande profiler – Malmö med sitt urbana näringslivsklimat och Lund med forskning och högre utbildning – skapar ett starkt gemensamt erbjudande. Infrastrukturen mellan städerna behöver dock fortsatt stärkas för att möjliggöra ytterligare tillväxt. Genom fördjupad samverkan kring markplanering, kompetensförsörjning och näringslivsutveckling skapas synergier som främjar Skånes konkurrenskraft och underlättar rörlighet mellan kommunerna för företag och arbetskraft.

Perstorps kommun

Tack för er förfrågan om att medverka som remissinstans. Vi uppskattar att ni inkluderar oss i processen. Vi har tidigare deltagit i den workshop som hölls i samband med arbetet, och upplever att vår medverkan där gav oss möjlighet att bidra med våra synpunkter. Mot bakgrund av det känner vi att vårt deltagande i detta skede inte är nödvändigt. Vi ser med intresse fram emot det fortsatta samarbetet och resultatet av processen.

Regionala instanser

Region Skåne

Inledning

Region Skåne har tagit del av Malmö stads remissversion av Näringslivsprogrammet och tackar för möjligheten att lämna synpunkter. Som regional utvecklingsansvarig aktör enligt lag (2010:630) vill Region Skåne bidra till att näringslivsstrategiska dokument i Skåne utvecklas i linje med både regionala och nationella mål för hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft. Nedan följer Region Skånes synpunkter på programmet, uppdelat i övergripande iakttagelser, styrkor och utvecklingsområden för fortsatt dialog.

Övergripande iakttagelser

Näringslivsprogrammet är ett positivt och framtidsinriktat dokument med stark visionär ton. Det är tydligt att Malmö stad ser sig som en drivande kraft i regionens näringslivsutveckling. Region Skåne ser dock behov av ökad tydlighet kring programmets status och praktiska tillämpning. Programmet skulle stärkas med tydligare prioriteringar, beskrivning och definition av styrkeområden, rollfördelning, och uppföljning.

Styrkor i dokumentet

Malmö stads näringslivsprogram har en tydlig visionär riktning mot 2050, som på ett inspirerande sätt målar upp en bild av en inkluderande, grön och innovationsdriven stad. Malmö stads strategi innehåller flera styrkor som är av särskild regional betydelse:

Tydlig framtidsbild

Visionen om Malmö 2050 som Europas främsta innovationshubb är kraftfull och konkretiserad. Att programmet pekar på grön teknik, digitalisering och impact-investeringar som bärande delar skapar en solid grund för positionering i större sammanhang som Greater Copenhagen och STR IN G-samarbetet.

Utvecklingsdriven och näringslivsnära

Strategin har fångat upp viktiga behov och ambitioner från näringslivet, särskilt vad gäller kompetensförsörjning, kapitalförsörjning, samverkan och testbäddar. Detta främjar en levande dialog mellan det offentliga och det privata.

Regional och internationell förankring

Malmö positionerar sig väl i det geografiska flödet mellan Lund, Köpenhamn, Hamburg och vidare ut i Europa. Det stärker både stadens och regionens attraktivitet för investeringar, talanger och företagsetableringar.

Samverkan och regional samordning

Malmö stads program pekar ut flera områden som är direkt kopplade till Region Skånes prioriteringar, bland annat: Smart specialisering inom digitalisering, Life science, livsmedel och avancerade material och tillverkning; kompetensförsörjning med fokus på STEM och livslångt lärande; grön omställning och cirkulära affärsmodeller; kapitalförsörjning och innovationssystem.

Utmaningar och näringslivets behov

Malmö stads program lyfter fram relevanta utmaningar, såsom kompetensmatchning, bristande kapitaltillgång för skalning, energiomställning och behovet av testmiljöer. Dessa är i mångt och mycket gemensamma för regionen som helhet, och Region Skåne delar i stor utsträckning problembeskrivningarna.

Möjligheter till synergier

Det är glädjande att Malmö stad lyfter synergier mellan branscher, innovation och entreprenörskap som nycklar för framtida tillväxt.

Utvecklingsområden och synpunkter

Programstruktur och tydlighet

Många formuleringar är skrivna som en framtidsbild, men det skapas en viss osäkerhet kring vad som är pågående, planerat eller endast önskat. Region Skåne föreslår att framtidsformuleringar märks upp tydligare t.ex. med frasen Vissa delar (ex. 'Malmö 2050') innehåller upprepande beskrivningar vilket till viss del försvårar läsbarheten och skapar otydlighet omkring avsikterna.

Tydliggöra prioriteringar

Näringslivsprogrammet presenterar en stark vision men pekar inte tydligt ut prioriteringar eller vägval. Region Skåne ser gärna mer tydlighet i vilka verktyg, uppföljning, policyinstrument och styrmedel Malmö Stad avser att använda. Det bör också tydliggöras hur Malmö

Stads näringslivsarbete samspelar med kommunens övriga processer som fysisk planering, tillståndsärenden och utbildningspolitik. Det hade varit av värde att se koppling till och fortsättning av det ambitiösa arbetet som genomfördes under Malmös Tillväxtkommission och sin roll i det regionala stödsystemet.

Utmaningsbeskrivning

Utmaningarna i programmet är översiktligt beskrivna och riskerar att förminska i den visionära ansatsen. Exempelvis att belysa utmaningar relaterade till integration över Öresund, strukturell arbetslöshet, matchningsproblematik, tillgång till mark för näringslivsetableringar samt konflikten mellan bebyggelse och bevarande av åkermark. Att bättre förankra programmet i en problembild skulle ge ett starkare incitament för varför insatser behövs.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning behandlas främst utifrån behov av spetskompetens och högutbildad arbetskraft, vilket är relevant för Malmös profilering. Hur ser Malmö Stad på det bredare kompetensbehovet som inkluderar gymnasiala yrkesutbildningar, livslångt lärande, och omskolning för yrkesverksamma? Här föreslår Region Skåne ett starkare fokus på hur Malmö Stad vill bidra till ökad försörjningsförmåga hos hela arbetskraften.

Region Skåne saknar också hur programmet förhåller sig till förväntade demografiska förändringar, inklusive åldrande befolkning och urban tillväxt, som påverkar både utbildningssystem och arbetsmarknad.

Näringslivets bredd

Det är tydligt att Malmö Stad vill profilera sig som ett centrum för tech, AI, design och impact-drivna företag. Det är en styrka. Samtidigt hade Region Skåne gärna sett bredare ansatser för att stödja etablerade små och medelstora företag inom andra branscher – exempelvis handel, vård, transporter, tillverkning och tjänster. Även i dessa sektorer finns tillväxtpotential, kompetensbehov och omställningsutmaningar. Region Skåne ser också behov av att tydliggöra hur Malmö Stad ser på sin roll i det regionala stödsystemet. Finns planer att vara mer aktiva i exportstöd,

omställningsstöd eller kapitalförmedling? Det bör också klargöras hur testbäddar och innovationsplattformar kan tillgängliggöras för fler branscher än bara techsektorn.

Sammanfattning

Region Skåne ser Malmö Stads Näringslivsprogram som ett välkommet bidrag till det gemensamma arbetet för ett starkt näringsliv i Skåne. Dokumentet visar tydlig framtidstro, men skulle tjäna på ökad tydlighet kring praktisk tillämpning, utmaningsanalys och Malmö Stads roll i det bredare regionala stödsystemet. Region Skåne ser fram emot fortsatt dialog och samverkan kring gemensamma näringslivsfrågor.

Stadskontorets kommentar:

Programstrukturen justeras i programförslaget. Tre avsnitt som är bakgrundsmaterial lyfts ut och återfinns i en bilaga.

Texten om kompetensförsörjning kompletteras med gymnasiala yrkesutbildningar i programförslaget.

Komplettering görs i programförslaget för att visa på näringslivets bredd.

Frågan kring tillämpning och uppföljning förtydligas i programförslaget.

Malmö universitet

Malmö universitet välkomnar Malmö stads ambition att peka ut strategiska områden som staden tillsammans med andra aktörer långsiktigt fram till 2050 kan samla sig kring, samt fokusera på under de kommande fyra åren. Detta för att dels stärka "Stormalmö" som en attraktiv plats för företag, investeringar, etableringar samt talang, dels etablera Malmö stad som en av Europas ledande innovationshubbar.

Programmets ansats

Programmet syftar till att ge ett övergripande perspektiv på strategisk tillväxt och näringslivsutveckling. Programmet fokuserar främst på visioner och ger inga detaljerade förslag på insatser eller aktiviteter. Därmed förlorar programmet lite av sin kraft då det saknas strategiska ansatser för att staka ut vägen till att förverkliga programmets visionära mål. Programmet innehåller högt ställda

målsättningar. Det skulle kunna vara en styrka om programmet kompletterades med en mer utförlig diskussion kring vilka de individer, aktörer och de system är som behöver involveras för att uppnå programmets visioner. Programmet skulle på ett sådant sätt kunna bli mer slagfärdigt och mer handlingsinriktat. Från Malmö universitets utgångspunkt skulle en sådan breddning som exempel kunna lyfta fram lärosätenas uppdrag att samverka och tillsammans med bland annat staden främja samhällets och näringslivets utveckling.

Beskrivningen av Malmös innovativa och entreprenöriella styrka och hur entreprenörskap ska utvecklas är beskrivet på en generell nivå. Utöver bristen på kapital i olika skeden skulle diskussionen kunna kopplas till de regionala smarta innovationsområden som i allt högre grad utgår från regionen och därmed Malmös plats inom EU. Mer kunskap krävs beträffande näringslivets behov inom dessa områden och lärosätenas kapacitet att bidra t ex genom gemensamma europeiska forsknings- och innovationsprojekt.

Gott näringslivsklimat

En betydande del av näringslivsprogrammet fokuserar på arbetsskapande, parat med begrepp som hållbarhet och inkludering. Ett alltför ensidigt fokus på "arbetsskapande" i programmet riskerar att osynliggöra grundläggande faktorer för att näringslivet ska kunna skapa fler arbetstillfällen. I programmet nämns inte hur staden kan bidra till att göra näringslivet mer produktivt och varför lönsamhet är en förutsättning för såväl resiliens som hållbarhet. I programmet står att näringslivet behöver rustas för reshoring, energiomställning/ energiförsörjning, störningar i globala värdekedjor och geopolitiska förändringar. Företagens förmåga att hantera globala förändringar är en mycket viktig fråga för såväl näringsliv som staden, såväl som för universiteten. Texten fokuserar mer på arbetsmarknadspolitik än tillväxt, utveckling och innovation. Malmö universitet anser att det skulle vara fördelaktigt att ge en mer holistisk bild av vilka förutsättningar som behöver finnas för att uppnå ett framgångsrikt näringsliv. Samma sak gäller de punkter i programmet som behandlar strukturella hinder. Sådana svårigheter kommer att kräva omfattande helhetslösningar som inbegriper samarbete såväl mellan kommuner i och utanför Skåne som internationellt inom t ex EU.

Lärosätena som en viktig resurs Malmö stad har många olika aktörer kopplade till det lokala stödsystemet för innovation och entreprenörskap. Stödsystemet präglas dock fortsatt av en osäkerhet kring vem som gör vad samt en okunskap om olika aktörers särskilda uppdrag och behov. Näringslivsprogrammet skulle kunna innehålla en mer detaljerad beskrivning av samverkan mellan staden och näringslivet kopplat till lärosätenas forskning och utbildning samt dess innovationskontor och holdingbolag. En sådan beskrivning kan lämpligen kopplas till stadens klusterorganisationer och nationella och europeiska forsknings- och innovationsprojekt. Även stycket rörande kunskapsdelning vid testbäddar och demonstrationsmiljöer, där Malmö stad utgör en innovationsbrygga för det lokala näringslivets utveckling, kan ändamålsenligt inbegripa akademien och forskare. Viktigt är även att betona den centrala roll som universitetet spelar, att genom utbildning och forskning bidra till stadens och regionens långsiktiga kompetensförsörjning. Universitetet har t.ex. genom flera år satsat på att utveckla forskningsmiljöer, i samverkan med näringslivet, samt att på olika vis stärka utbildningens koppling till det lokala näringslivet. Genom praktik, samt utbildningsmoment i samverkan med näringslivet och andra aktörer, stärks studenternas yrkesrelaterade färdigheter samtidigt som externa aktörer ges tillgång till forskningsbaserad kunskap. Universitetet ser gärna att programmet även omfattar sociala innovationer. Dessa är en förutsättning för att samhället ska kunna utvecklas och universitetet spelar även här en viktig roll.

Slutligen efterfrågar vi en diskussion om hur näringslivet kan dra nytta av inflödet av internationella studenter och forskare. Utbudet av praktikplatser inom staden för internationella studenter utgör en utgångspunkt för att slussa viktig kompetens vidare till näringslivet. En sådan plattform kan med fördel integreras med Malmö universitets Europauniversitetsallians UNIC, som också Malmö stad medverkar i, vilken syftar till att stärka samverkan mellan lärosäten och europeiska städer genom ökad praktik och mobilitet

Stadskontorets kommentar:

Programmet är ett inriktningsdokument som visar på en önskvärd position för Malmö som näringslivsstad och tillväxtmotor 2050. Programmet anger även en inriktning för arbetet 2026–2029 för näringslivsarbetet i Malmö inom prioriterade områden. Programmet fokuserar på ett övergripande och strategiskt tillväxt- och

näringslivsperspektiv och ger således inte förslag på insatser eller aktiviteter på detaljnivå. Insatser och aktiviteter formuleras av respektive nämnd utifrån dess verksamhet.

Stadskontoret anser inte att programmet har ett ensidigt fokus på arbetsskapande och att texten fokuserar mer på arbetsmarknadspolitik än tillväxt, utveckling och innovation. Vad gäller förutsättningar som behövs för ett framgångsrikt näringsliv lyfts i programmet de ramvillkor som en stad kan arbeta med och som även Tillväxtkommissionen lyft i sin slutrapport.

Stadskontoret instämmer i att lärosätena är en viktig resurs och att det är viktigt att lyfta samverkan mellan staden och näringslivet kopplat till lärosätenas forskning och utbildning samt inom innovation, vilket görs i programmet. En mer detaljerad beskrivning ryms dock inte i programmet.

Fastighetsägarna Syd

Fastighetsägarna Syd har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Malmö stads förslag till näringslivsprogram. Vi ser det som positivt att staden tar initiativ till att formulera en långsiktig strategi för hur Malmö ska utvecklas som en attraktiv plats för näringsliv i en växande och integrerad region. Programmet präglas av ett tydligt framtidsfokus, god ambition samt en medvetenhet om både Malmös styrkor och de strukturella utmaningar som präglar staden. Samtidigt ser vi behov av att fördjupa programmets koppling till de faktiska förutsättningar som näringslivet verkar under, särskilt i frågor som rör etablering, kapitalförsörjning, kompetensförsörjning och samspelet med kommunala myndigheter.

Det är positivt att Malmö i dokumentet profilerar sig som en internationell nod för innovation, grön omställning och entreprenörskap. Den starka betoningen på samverkan med regioner, universitet och grannkommuner speglar det ömsesidiga beroende som präglar vår del av Sverige och utgör en god grund för gemensam utveckling. Vi ser också positivt på att programmet placerar Malmö i ett europeiskt sammanhang, där staden som en del av en megaregion ges möjlighet att växa med hållbara och digitala drivkrafter. Framför allt nu med färdigställandet av Fehrman Bält-förbindelsen. Vi saknar dock ett tydligare fokus på sambandet mellan arbetsmarknad, infrastruktur och bostadsförsörjning. För att stärka Malmös framtida näringsliv krävs ett varierat och tillgängligt

bostadsutbud som kan attrahera nya invånare och kompetens som bidrar till stadens utveckling.

Vi menar också att programmet skulle vinna på att göras mer operativt. I dess nuvarande form är det i huvudsak ett strategidokument utan uppföljningsbara mål, vilket försvårar utvärdering av genomförande och effekt. Det saknas konkreta indikatorer för exempelvis nyetableringar, sysselsättning, kapitalinflöde och hållbarhetsresultat. Här ser vi behov av att komplettera strategin med en konkret handlingsplan.

Tillgång till el och effekt är en avgörande faktor för Malmös utveckling. En robust energiförsörjning med öppna system och smarta lösningar stärker stadens resiliens och framtidsberedskap. Vi rekommenderar att Malmö prioriterar en diversifierad energiförsörjning som möjliggör anpassning till teknisk utveckling och framtida förändringar i energilandskapet.

Utifrån vår roll som branschorganisation vill vi betona vikten av att Malmö skapar utrymme för både det befintliga näringslivet och nya etableringar. Detta kräver ett långsiktigt strategiskt arbete med markanvändning, både när det gäller tillgång till moderna kontorslokaler i kollektivtrafiknära områden och utveckling av nya verksamhetsområden för industri, logistik och tillverkning. Dessa områden behöver planeras med hänsyn till att Malmö är en stad med blandade funktioner, där vissa verksamheter dock fortfarande kräver särskilda lägen med god tillgänglighet. Vi vill också framhålla betydelsen av ett förbättrat företagsklimat. Företagen i Malmö, såväl små som stora, är beroende av en tydlig och förutsägbar myndighetsutövning. Ett digitalt företagscenter med samlad tillståndsgivning, rådgivning och kontaktvägar skulle kunna underlätta och effektivisera kontakten mellan företag och stad. Handläggningstider bör kortas, samordningen mellan förvaltningar stärkas och kommunens förståelse för olika branschers behov fördjupas.

Kompetensförsörjning är en av Malmös mest avgörande framtidsfrågor. Vi välkomnar insatser som görs inom yrkeshögskoleutbildningar, karriärväxling och internationell talangattraktion, men ser behov av ytterligare satsningar. Det gäller särskilt inom tekniska yrken och framtidsområden som energi, hållbar stadsutveckling, artificiell intelligens och cybersäkerhet. Vi ser gärna

fler kombinationsutbildningar och ett förstärkt samarbete med näringslivet för att identifiera behov och åtgärda kompetensbrister. Här kan branschorganisationer bidra med viktiga insikter.

Kapitalförsörjningen är ett annat område med utvecklingspotential. Många växande företag i Malmö har svårt att attrahera kapital för vidare expansion. Vi välkomnar att staden lyfter ambitioner inom impact-investeringar, men föreslår att Malmö även initierar eller stödjer regionala kapitalnätverk där privat och offentligt kapital kan mötas. Vi ser även värdet av sektorspecifika strategier för några av Malmös bärande branscher – till exempel fastighetssektorn, teknikföretag, logistik, besöksnäring samt kulturella och kreativa näringar. Sådana branschstrategier kan leda till bättre anpassade insatser inom lokalbehov, markfrågor, kompetensförsörjning och infrastruktur. Erfarenheter från Göteborg och Stockholm visar att en tydlig sektorsindelning ger goda resultat. Vi uppmuntrar också Malmö att inspireras av andra svenska städer. I Lund ser vi en stark koppling mellan forskning och små och medelstora företag, något som Malmö med fördel kan vidareutveckla. Göteborg har etablerat framgångsrika modeller för cirkulär ekonomi och industriella kluster, medan Stockholm har infört mätbara mål och digitalt stöd till företagare. Dessa exempel kan ge värdefulla insikter för Malmö.

Sammanfattningsvis bedömer vi att Malmö stads näringslivsprogram har god potential att bli ett strategiskt verktyg för lokal och regional tillväxt. Vi föreslår att arbetet går vidare längs två parallella spår: dels genom att utveckla en konkret handlingsplan med tydliga mål och indikatorer, dels genom att fördjupa dialogen med näringslivet där branschorganisationer och aktörer involveras mer systematiskt. Fastighetsägarna Syd ställer sig gärna till förfogande för fortsatt dialog, gemensamma workshops och samverkansinsatser

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att ett varierat och tillgängligt bostadsutbud är en av de faktorer som bidrar till en attraktiv stad för nya invånare och kompetens. Programförslaget kompletteras i enlighet med detta.

Programmet fokuserar på ett övergripande och strategiskt tillväxt- och näringslivsperspektiv och ger således inte förslag på insatser eller aktiviteter på detaljnivå. Insatser och aktiviteter utformas i nästa

steg, för implementering av programmet och dess prioriterade områden.

Svensk Handel

Malmö stad har tagit fram en visionsbild för näringslivets inriktning för åren 2025–2029. Visionsbilden uppvisar en hög ambition om hur staden ska ha en dynamisk utvecklingskraft och kvalitativa livsmiljöer som attraherar invånare, besökare, talanger, företag och kapital.

Svensk Handels inspel för att staden ska lyckas i sin ambition är följande. Handeln är en viktig motor i våra städer. Handeln är inte bara näringslivets största arbetsgivare, utan rätt hanterad kan handeln skapa förutsättningar för en hållbar samhällsplanering som lägger grunden för attraktiva, levande och trygga städer. Handeln i Malmö består av många olika delar, allt från butikerna på gågatan till de stora handelsområdena i stadens utkant. Men handeln i staden består också av partihandel och e-handel, och alla delbranscher har olika behov och förutsättningar. Bara i Malmö finns runt 1 200 butiker och handelsföretag som tillsammans sysselsätter 25 000 personer, eller motsvarande 13% av alla sysselsatta i staden. Handeln, i alla dess former, behöver lyhördhet och konkurrenskraftiga villkor för att blomstra. Stadens alla aktörer, på såväl kommunal nivå som bland fastighetsägare och övriga, behövs en förståelse för, och dialog med och om branschens utveckling, utmaningar och möjligheter. Därför måste handeln tidigt tas med i strategi- och planeringsarbeten. Dialog med handelns aktörer är A och O. Handeln behöver ett eget program för var och på vilket sätt handeln ska få för möjlighet att utvecklas. Detta program behöver tydligt knytas till översiktsplaner och även infrastruktursatsningar, då handeln är beroende av transporter, logistik och flöden av såväl varor som konsumenter. Ett tydligt program för handeln i staden blir i bästa fall ett styrmedel för att säkerställa en hållbar handelsplanering och ger förutsägbarhet för såväl fastighetsägare och handelsföretag som vill investera i kommunen. Tillgänglighet till handeln måste säkerställas, något som är särskilt viktigt att ta i beaktande i en stad som växer och förtätas, likt Malmö. Tillgänglighetsutmaningar kan finnas såväl under byggtid av nya områden eller förtätning av befintliga, liksom konsumtionsmönster och transportbehov förändras över tid och kräver anpassningar. Handeln är en viktig, men ofta bortglömd aktör i att skapa trygghet och attraktivitet i en stad. Handeln bidrar till den upplevda tryggheten genom att skapa flöden genom generösa

öppettider, upplysta skyltfönster och flöden av människor under stora delar av dygnet. Samtidigt har handeln örat mot marken och är ofta bland de första att uppmärksamma skiftningar i beteenden, långt före de når myndigheterna.

Viljan att etablera sig i en stad påverkas av såväl den faktiska som den upplevda tryggheten, och såväl tillgång till utbud som arbetstillfällen riskerar att påverkas om utvecklingen går åt fel håll. Även på detta område behöver handeln involveras i samverkan mellan stad, polis, övrigt näringsliv och civilsamhälle. Trygghetsarbetet får inte anses fullgjort förrän hela staden fullt ut kännetecknas av trygghet för såväl besökare som medarbetare i butikerna. Nolltolerans måste råda.

Avslutningsvis fordrar handeln, likt övrigt näringsliv, en positiv attityd mot företagande och förståelse för de utmaningar som följer med att tider förändras. Stadens krav gentemot handeln måste vara rimliga och anpassade efter företagens verklighet, såväl vad gäller tillstånd som tillsyn och andra beslut från stadens sida som kan komma att påverka handeln och dess aktörer. Ett brett och diversifierat utbud av butiker och handel är viktigt för en levande, attraktiv stad, för sysselsättning och även för samhällsekonomin och den tillgång till samhällsservice som handeln erbjuder stadens invånare och besökare. Svensk Handel tackar för möjligheten att inkomma med yttrande över remissen och står gärna till förfogande när de ambitiösa orden i näringslivsprogrammet ska omsättas i konkret verklighet.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att ett brett och diversifierat utbud av butiker och handel är viktigt för en attraktiv stad, för arbetstillfällen och för samhällsekonomin. Avsnittet om attraktivitet innehåller skrivning om detta.

Svenskt näringsliv¹

Svenskt Näringsliv välkomnar Malmö stads ansats till att formulera en ny näringslivsstrategi. Det finns påtagliga utmaningar med att planera 25 år framåt i tiden. Vid en tillbakablick motsvarande tid i historien till år 2000 framträder ett radikalt annorlunda Sverige än idag. Sedan millennieskiftet har en mängd tekniska språng gjorts.

¹ Bilaga finns till yttrandet.

Men också en rad samhällsförändringar. För 25 år sedan fanns inga smartphones och i praktiken heller inga elbilar. Samkönade äktenskap tilläts i Sverige först 2009 och det globala kriget mot terror hade ännu inte inletts. Världsekonomin har under det senaste kvartsseket även genomgått Lehman Brothers-kraschen, Euro-krisen och flera globala pandemier, varav Corona den största. Således är 25 år en väldigt lång tid för att skapa en meningsfull bild av vart man är på väg eftersom samhället förändras i snabb takt. En sådan plan bör baseras på stadens faktiska förutsättningar.

Ett gott företagsklimat innebär – utöver en serviceinriktad myndighetsutövning – goda ramvillkor för företagande, oavsett företagsbransch. Det uppnås genom att kontinuerligt mäta och utvärdera företagsklimatet samt att i dialog med näringslivet genomföra förbättringar av processer till näringslivets gagn.

I över 20 år har Svenskt Näringsliv genomfört en årlig undersökning om det lokala företagsklimatet. Från att ha fått goda omdömen från företagen har Malmö stad under flera år fått betydligt mer negativa omdömen. Under flertalet år har Svenskt Näringsliv också träffat företag i Malmö stad för strukturerade samtal. Under senare tid har dessa samtal intensifierats. Under våren genomfördes också ett rundabordssamtal med företagare, tillsammans med det breda näringslivet. Resultatet är en rapport om näringslivsarbetet, se bilaga. För mer ingående kommentarer hänvisar Svenskt Näringsliv till denna bilaga.

Näringslivet i Malmö 2025

Malmö stad framför att staden är en nationell tillväxtmotor. Forskning från Entreprenörskapsforum¹ pekar på att Sveriges tillväxt drivs i dag i huvudsak av Stockholmsregionen och Västra Götaland. Malmö-Lund-regionens bidrag är mycket begränsat. De regionala skillnaderna i tillväxt uppvisar också en trend av att bli större med tiden. Beskrivningen av Malmö som en tillväxtstad är därför inte så tydlig som Malmö stad vill göra gällande.

Näringslivsstrategin framhåller stadens unga befolkning som en faktor för företag att etablera och driva sina företag i staden. I en tid då den arbetsföra befolkningen minskar globalt är det naturligtvis en potentiell styrka för en stad att ha en ung befolkning. Likaså kan det finnas stor potential i människor med bakgrund från olika länder. Det

finns däremot inte någon garanti för att dessa bakgrundsfaktorer genererar framgång för staden och de människor som verkar däri. I stället är det befolkningens demografi och utbildningsnivå och näringslivets sammansättning som är avgörande. För den framtidsvision som staden målar upp i sin näringslivsstrategi har dagens befolkning lång väg att gå för att nå kraven till 2050.

Näringslivsstrategin noterar Skånes och Malmös många lärosäten och den möjlighet de medför. Det bör noteras att det visat sig svårt för många företag av den typ som Malmö valt ut att etablera sig i Malmö att rekrytera de medarbetare företagen behöver. Närheten till danska universitet – och i somliga fall – Lund har inte genererat de kvalificerade medarbetare som efterfrågats. Det beror till stor del på att Malmö inte varit attraktivt för danskar eller studenter från andra delar av Sverige än Skåne att vilja etablera sig i. Det framgår också av att en betydande del av de individer som idag har högkvalificerade jobb i Malmö inte bor i staden utan har valt bort den till förmån för kringliggande kommuner. Därmed har staden gått miste om skattekraft som staden inte har råd att gå miste om.

Det kan också konstateras att infrastrukturens utveckling främst gynnat handeln snarare än pendlingen. Även om det naturligtvis finns en stor grupp individer som pendlar till Danmark har inte förhoppning om att integrera arbetsmarknaderna i Skåne och Själland realiserats. Därmed kvarstår mycket att göra för att uppnå den arbetsmarknadsregion som Malmö stad framhåller finns idag.

Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov

Svenskt Näringsliv välkomnar ambitionen att bejaka stadens befintliga industri. Däremot upplever industriföretagen att staden agerar motsatt och i stället hindrar industrin från att utvecklas i Malmö. Flera industriföretag har de senaste åren tvingats lämna Malmö stad för kringliggande kommuner. I somliga fall har det varit affärsmässiga flyttar, men andra företag upplever att de jagats ut från staden. Företag är inte sällan nära knutna till den plats de en gång startade. De är integrerade i sitt lokalsamhälle genom arbetskraften, sponsorskap i den lokala idrottsföreningen, relationen med kommunen osv. Att lämna en plats är förknippat med stora kostnader och mycket arbete som inte rör kärnverksamheten. Därför tenderar företag att stanna kvar på den ort där de en gång grundades. Det får därför anses anmärkningsvärt att så många företag lämnat Malmö.

Näringslivsstrategin vill att innovationssystemet utvecklas, tillsammans med en innovations- och entreprenörskultur. Svenskt Näringsliv instämmer i att kulturen särskilt behöver främjas. Oavsett vilka förutsättningar som det offentliga ger är entreprenören alltid den mest centrala aktören i företagandet. Det är individens förmåga och färdigheter och riskvilja som avgör framgången för företaget. Entreprenören bidrar inte endast med nya varor och tjänster utan också ett specifikt entreprenöriellt humankapital som kommer andra företag till godo om entreprenören återgår till att vara anställd. Det finns alltså ett värde för det lokala näringslivet om befolkningen är företagsam och entreprenöriell. Företagsamheten i Malmö är noterbart lägre än i Stockholm och riket i stort. Den är även lägre i jämförelse med Göteborg (UC). Nyföretagandet är lägre än i Stockholm men något högre än i Göteborg och landet som helhet. Samma mönster återfinns i exempelvis andelen gymnasieelever som genomgår Ung Företagsamhets utbildningsprogram. I Stockholm stad läser var tredje gymnasieelev (33 procent) UF-företagande jämfört med 23 procent i Malmö stad. UF-företagande har funnits i Sverige i 40 år och sammantaget har över 600 000 personer genomgått utbildningen. Personer som har drivit UF-företag startar företag i större utsträckning senare i livet, anställer fler personer i sina företag, har högre omsättning i sina företag, har längre livslängd på sina företag än de som inte har drivit UF-företag. De som drivit UF-företag men som valt att inte starta företag får senare i livet högre medelinkomst och blir chefer i högre utsträckning än de som inte drivit UF-företag. De har också en högre etablering på arbetsmarknaden. För Malmö stads vidkommande skulle en ökad andel elever som driver UF-företag kunna vara ett långsiktigt sätt att råda bot på såväl det sviktande entreprenörskapet i staden och uppnå en högre etablering på arbetsmarknaden för fler.

Malmö stad menar att kapitaltillgången generellt är relativt god för företag i tidiga faser men mindre god för företag som vill skala upp. Svenskt Näringsliv delar inte den bedömningen. Små och medelstora företag har svårt att få lån och tillgång till andra kreditmarknader. Detta begränsar deras möjlighet att investera i tillväxt och utveckling. Sveriges höga skatter på kapital och arbete minskar företagets attraktivitet för investeringar. Det saknas i dag offentlig övergripande statistik på regionala investeringar. Svenskt Näringsliv mäter varje kvartal företagens investeringar. Där framgår att investeringar i skånska företag varit konsekvent lägre än i riket. I Eurostat-siffror

som presenteras av Region Skåne framgår att Skåne och Blekinge ligger noterbart efter i FoU andel av BRP (%) än Stockholm, Västsverige och Östra Mellansverige. Flera mindre och växande företag tar inte in kapital från utlandet eller institutionella investerare. I stället är det investeringar från individer som inte sällan finns på lokal nivå. Återigen är det värt att understryka vikten av entreprenören i en annan roll än den som driver företaget. Det bör också särskilt noteras att flera företag undviker att investera i Malmö stad på grund av bristande tillit till stadens politiker och tjänstemän. Likaså är den omfattande brottsligheten av så allvarlig karaktär att företag undviker att investera i staden.

Det avgörande för kapitalförsörjningen till företag i Malmö är förmågan för individer att ansamla kapital att investera. Det är alltså inte offentliga insatser och kapitaltillförsel som genererar företag att utvecklas utan privat och institutionellt kapital.

Stadens förkärlek till att peka ut önskvärda branscher och företag är förknippat med stora risker. Därför är det avgörande att det lokala näringslivet är diversifierat. Teknisk utveckling eller en lågkonjunktur kan snabbt slå undan benen för hela branscher, något historien har uppvisat gång på gång (se exempelvis Malmö under 1990-talet). Det är också svårt att på politisk väg formera den typ av kluster som önskas politiskt. När staden skriver om impact-investeringar finns det skäl att ifrågasätta varaktigheten i den typen av investeringstrender. Svenskt Näringsliv stödjer att staden i högre utsträckningen verkar för att sprida kunskap om finansieringsmöjligheter.

Kompetensbristen i skånska och svenska företag är alltfjämt stor, även om företagen i Malmö upplever det som att kompetensförsörjningen fungerar något bättre än rikssnittet. Däremot anser fortfarande företagen att utbildningarna matchar företagets behov i låg utsträckning. Industrin – som har stora kompetensbehov i hela Skåne och Sverige – tycks inte ha lika svåra problem i Malmö, vilket delvis kan förklaras av att flera industriföretag valt att utveckla sina företag i andra delar av Skåne än i Malmö. Det förklaras bland annat av avsaknaden av kvalitativa gymnasiala yrkesutbildningar. De branscher som upplever den sämsta matchningen mellan utbildningar och företagets behov är branscher som i huvudsak rekryterar från gymnasieskolans yrkesprogram och inte de högkvalificerade branscher som Malmö stad skriver om.

Näringslivsprogrammet bör därför tydligt peka ut att dimensioneringen av utbildningsplatser tydligt ska öka på gymnasiala yrkesutbildningar.

Malmö stad skriver i remissversionen av Malmö stads näringslivsprogram 2050 att "Malmös framtida tillväxt och konkurrenskraft förväntas bero på stadens förmåga att skapa synergier mellan branscher och sektorer." Svenskt Näringsliv vill i sammanhanget påpeka att det är företag som skapar synergier mellan andra företag och inte kommuner. Enligt Svenskt Näringsliv är det därför stadens uppgift att erbjuda företag – och företagens ägare och anställda – förutsättningar för att utveckla sina företag. Dessvärre uppger stadens företagare att så inte sker. Det sammanfattande omdömet för hur det är att driva företag i Malmö stad 2025 är 3,1 på en sexgradig skala, enligt Svenskt Näringslivs undersökning Lokalt företagsklimat 2025. Det är noterbart lägre än Skåne- och riksgenomsnittet. Det placerar Malmö sjätte lägst i Skåne. I Svenskt Näringslivs ranking över det lokala företagsklimatet placerar sig Malmö stad på plats 175 av landets 290 kommuner. Från att ha legat på rikssnittet i det sammanfattande omdömet 2015 (plats 105 i ranking) har Malmö stad fallit noterbart och placerar sig nu tydligt på den undre halvan av landets kommuner. Utflödet av högutbildade individer, med tillföljande skattekraft, visar också att staden inte lyckats tillhandahålla den goda kommunala service som staden själv beskriver som en förutsättning för att skapa en långsiktigt attraktiv miljö för internationell arbetskraft. Att komma till rätta med denna negativa utveckling bör vara en prioritet för staden.

Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet

Svenskt näringsliv välkomnar stadens ambition att förbättra den serviceinriktade myndighetsutövningen och kommunikationen med företag. Svenskt Näringsliv noterar att staden inte anser att dialogen med företagen behöver stärkas. Dialog med företag är ett av de områden som samvarierar allra bäst med ett gott företagsklimat, varför det bör inkluderas i Malmö stads fortsatta arbete med näringslivsplanen.

Likaså välkomnar Svenskt Näringsliv att staden arbetar för att skapa möjligheter att tillsammans med stadens näringsliv utveckla och testa nya produkter. Malmö stads tendens att vilja välja ut branscher att prioritera framför andra väcker däremot frågetecken. Som tidigare

redogjorts för är det offentliga ofta illa rustade för att välja ut vinnare, något historien har uppvisat gång på gång.

Oavsett vad Malmö stad väljer att göra för att förbättra företagsklimatet i staden kommer det att falla tillbaka på goda ramvillkor åt alla företag. De branscher som staden tycks vilja välja ut för att satsa på har inga annorlunda behov än andra företag. Deras anställda vill ha möjlighet att bo, känna sig trygga och ha sina barn i bra skolor. Företagen vill mötas av god service och förståelse för företagandets villkor.

Staden uppger att de ska marknadsföra Malmö som näringslivsstad. Det är avgörande att budskapet stämmer överens med verkligheten. Det övergripande problemet idag, menar företagen, är att stadens företrädare vägrar medge brister, se problem och direkt avfärdar kritik. Det är därför förknippat med risker att marknadsföra staden på ett sätt som inte stämmer överens med företagens bild. Svenskt Näringsliv förordar att staden först tillhandahåller ett gott företagsklimat och därefter marknadsför staden som en näringslivsstad.

Staden skriver att näringslivets behov ska synliggöras och säkerställas i stadens planprocesser och stadsutvecklingsprocesser. Det är välkommet. Samtidigt kräver det enligt näringslivet omfattande förändringar av styrningen av de avdelningar som arbetar med mark, lokaler och detaljplaner.

Näringslivsprogrammet bör tydligt peka ut att dimensioneringen av utbildningsplatser tydligt ska öka på gymnasiala yrkesutbildningar och minska kraftigt på samhällsvetenskapliga och ekonomiska gymnasieinriktningar.

Inriktning 2025–2029

Svenskt Näringsliv hänvisar till bilaga 1 Utvärdering av Malmö stads företagsklimat för rekommendationer för Malmö stads näringslivsarbete.

Det bör dock understrykas att företagen i Malmö uppger att de saknar förtroende för den politiska ledningen och tjänstemän i ledande befattning. Det är ett oroande tecken för Malmö stad och förutsätter ett hårt arbete av stadens företrädare att vinna detta

tillbaka. Av det skälet saknar Svenskt Näringsliv en beskrivning av hur staden ska komma till rätta med detta förtroendeunderskott.

Svenskt Näringsliv saknar hur arbetet ska mätas, utvärderas och hur ansvar ska utkrävas från respektive nämnd och förvaltning.

Stadskontorets kommentar:

Positionen 2050 visar på en önskvärd position för Malmö som näringslivsstad och tillväxtmotor. Positionen utgår från nuläget och baseras bland annat på de ambitioner som finns i andra styrdokument såsom miljöprogram, översiktsplan och strategiska utvecklingsarbeten såsom Öresundsmetron, megaregionen STRING och andra regionala samarbeten. Det är sant att 25 år är en lång tid och att samhället förändras i snabb takt. Positionen är emellertid ingen plan utan en riktning.

Stadskontoret delar uppfattningen att ett gott företagsklimat innebär goda ramvillkor för företagande och att en del är en serviceinriktad myndighetsutövning. Det uppnås i det dagliga arbetet med frågor som rör service och regelverk för entreprenörer och företag som verkar i kommunen. Det handlar om processer för etableringstillstånd, bygglov för företag, mark och tillstånd för verksamheter, handläggningstider för olika typer av ärenden, bemötande gentemot etablerade såväl som potentiella företag och entreprenörer, utformning och strategi vad gäller detaljplaner och översiktsplaner, upphandlingsprocesser och arbete med lokal infrastruktur som kan underlätta pendling till arbetsplatser. Allt detta är områden som har en direkt bäring på näringslivets förutsättningar för att initiera såväl som utveckla verksamhet i en kommun och ingår i det som ofta kallas lokalt företagsklimat. Dessa områden arbetar Malmö stads verksamheter med för att ge de bästa förutsättningarna för alla delar av Malmös näringsliv med omkring 40 000 företag av olika storlek och verksamhet.

Stadskontoret menar att Malmö är attraktivt för studenter från andra delar av Sverige än Skåne att vilja etablera sig i. Malmö attraherar varje läsår en stor mängd studenter från såväl andra delar av Sverige som internationellt. Antalet studenter har ökat markant. År 2024 var antalet folkbokförda studenter i Malmö nästan lika stort som i Lund.

Stadskontoret håller med om att det kvarstår mycket att göra för att realisera en integrerad arbetsmarknadsregion i Öresundsregionen.

Här finns en potential och en möjlighet för näringsliv och branschorganisationer att bidra i det gemensamma arbetet med att riva gränshinder och skapa förutsättningar för en ökad integration i arbetsmarknadsregionen.

Att kapitaltillgången generellt är relativt god för företag i tidiga faser men mindre god för företag som vill skala upp är något som Tillväxtkommissionen lyfter i sin slutrapport. Kommissionens arbete och dialoger med referensgrupper och råd påvisar att det i första hand är tillgång till kapital i marknadsetableringsfasen, dvs. den fas där det handlar om uppskalning och inträde på olika marknader, som är bristfällig. En bedömning är att det idag finns goda möjligheter för tidiga bolag att erhålla så kallad "tidig såddfinansiering" (pre-Seed, ca 200 tkr-1 Mkr) och "såddfinansiering" (Seed 2–10 Mkr) för initialt experimenterande och test. Men i nästa steg, dvs. marknadsetablering, finns det en brist och här handlar det ofta om större belopp (t.ex. 10-50Mkr). Tillväxtkommissionen bedömer att det finns ett behov av att öka tillgången till kapital från 10 Mkr och uppåt.

Stadskontoret anser att Malmö både kan och ska marknadsföras som en näringslivsstad. Malmö har ett rikt och diversifierat näringsliv med omkring 40 000 företag.

Programförslaget kompletteras med förtydligande om att även yrkesutbildning på gymnasienivå ingår.

I programförslaget förtydligas texten kring ansvar, uppföljning och utvärdering.

Lokala instanser

Malmö företagsgrupper

Malmö Företagsgrupper (MFG) tackar för möjligheten att ta del av remissen och få möjlighet att lämna synpunkter. Att få vara en aktiv medverkande i stadens och regionens utveckling är centralt för MFG.

Överlag anser vi att det är en innehållsrik beskrivning av visionen för Malmös utveckling på kort och lång sikt. Vi menar dock att remissversionen inte är ett strategi- eller arbetsdokument för hur kommunen ska arbeta för eller tillsammans med näringslivet och i synnerhet inte i relation till små och medelstora företag.

Vi saknar ett **hur** genom hela remissversionen. Vi saknar konkreta åtgärder för företagsklimatet och hur man kan göra kommunen mer tillgänglig för företagen. Vår åsikt är näringslivsprogrammet skulle i görligaste mån behöva vara mätbart. Vidare menar vi att tidsperspektivet till 2050 är alldeles för långt, innebärande som nämnts en vision snarare än ett relevant strategidokument.

Vi menar att fokus bör ligga på en konkret och tillgänglig plan för näringslivet och samarbetet mellan staden och näringslivet för 2025–2029 och att visionen fram till 2050 skulle vara en mindre del i sammanhanget.

Vi saknar skrivningar om och för små och medelstora företag. Planering för vård, skola och bostäder nämns inte trots att det är en förutsättning för tillväxt och för att nya företag och deras anställda ska kunna etablera sig i Malmö, det vardagliga perspektivet glöms bort.

Vad gäller resiliens och energi så är de fyra faktorerna som nämns inte de avgörande faktorerna –framför allt inte för små och medelstora företag som utgör majoriteten av Malmös näringsliv.

Malmö City Airport nämns inte eller dess betydelse men Kastrup nämns. Trots att en lokal flygplats torde vara central för regionen utveckling.

Vi förstår att programmet inte kan vara på detaljnivå, men vi ställer oss frågande till om det finns en tanke om hur och önskar ett tydliggörande av vad som ska göras rent faktiskt.

Vårt förslag för näringsliv och tillväxt – konkreta punkter för 2025–2029 och för framtiden

Ett livskraftigt näringsliv är avgörande för Malmös välbefinnande och sammanhållning. Vi vill se en stad där det är enkelt att starta och driva företag, där innovation och utbildning samverkar och där trygghet och tillgänglighet stärker både småföretagare och stora arbetsgivare. Utvärdering, lyhördhet och anpassade lösningar bör vara en självklar del av kommunens erbjudande till företag. En digital ingång är inte bara bättre service – det är en strategisk investering i Malmös tillväxt. Vi vill att Malmös arbete med tillväxt tar höjd för framtidens möjligheter – från stadens gator till globala samarbeten. Se nedan förslag på konkreta åtgärder:

1. Mer attraktiva och näringsanpassade handelsmiljöer

För att skapa god välfärd behöver Malmö ett blomstrande näringsliv. Prioritera näringslivets behov i stadsplaneringen. Staden ska arbeta proaktivt för att få hit företag och tidigt inkludera dem i stadsplaneringen.

Utformningen av mötesplatser bör bättre inkludera samverkan med det fria kulturlivet. Genom att Malmö stad aktivt koordinerar olika aktörer och intressen, får vi ett mer blomstrande närings- och uteliv.

Värna om levande City-handel.

2. Enklare för företag att verka i och etablera sig i Malmö

För att Malmö ska vara en attraktiv stad för företag krävs att kommunen agerar samordnat, affärsmässigt och tillgängligt i sin kontakt med näringslivet.

Stadens service bör i större grad likna en sälj- och marknadsavdelning, där snabbhet, tydlighet och stöd står i fokus.

Malmö bör skapa en tydligare gemensam digital ingång för företag, där dokument, kontaktpersoner och ärenden samlas – i en lösning liknande "Mina sidor". Plattformen ska också på flera språk tydliggöra tidslinjer och processer inom kommunen. Detta efterfrågas idag av både näringslivet och flera kommunala förvaltningar.

3. Utveckla än mer levande stränder med restauranger, barer, pirar och året-runt-utbud längs Ribban och Sibbarp.

Malmö bör mer aktivt involvera och kombinera näringslivsaktörer, föreningsliv och det fria kulturlivet i utformandet av ett angeläget året-runt utbud.

4. Utveckla kanalerna för rekreation och företagande: husbåtar, flytande restauranger och bryggor.

Malmö unika kanaler är uppskattade, och partiet genom Kungsparken är omtyckt av många. Utveckla i samverkan med näringslivet även kanalens andra delar, samt göra den tillgänglig och levande även under vinterhalvåret.

5. Skapa än fler samverkansmodeller mellan skola, näringsliv och vuxenutbildning.

Det är genom samverkan vi får till varaktiga förändringar. Malmö har i dagsläget flertalet framgångsrika samverkansprojekt, BID-projekten, Ung i Malmö... Samverkansmodell för lokala initiativ vilket vi vill utöka och förbättra. Malmö ska än mer aktivt förena förenings-, närings- och kulturlivets aktörer. Kommunens arbetsmarknadsavdelning ska även finna former för utbyte med marknadskrafter likt Göteborgs modeller.

6. Trygghetspaket för näringslivet

Vissa företag och sektorer har i dagsläget svårt att rekrytera personal pga den upplevda otryggheten i våra storstäder. Företagare i Malmö ska kunna verka i trygga och säkra miljöer, fria från brott, hot och skadegörelse. Vi vill ta ett samlat grepp för att minska brottsligheten mot företag, öka tryggheten i företagsmiljöer och förbättra samarbetet mellan näringslivet, staden och rättsvårdande myndigheter.

Vi föreslår därför ett trygghetspaket för företagare som innehåller följande insatser:

- a. Trygghetspaket för företagare – i samverkan med polis, fastighetsägare och andra aktörer
- b. Inför trygghetscertifiering för utsatta företagsmiljöer
- c. Brottsförebyggande stadsplanering och ökad närvaro

7. Stärkt företagsperspektiv.

- a. Varje förvaltning ska likt de redan har ett barn- eller miljöperspektiv, även kunna relatera till ett näringslivsperspektiv.
- b. Förvaltningar med täta näringslivskontakter ska ha en referensgrupp med företagare.

8. Enklare upphandlingar.

Kommunens upphandlingar ska förenklas för att möjliggöra innovation och nya aktörer. Inför tydligare vägledning för mindre företag i upphandlingsprocessen. Ej heller att glömma bort upphandlingar för sociala företag enligt andra existerande modeller i Sverige.

9. Öresundsintegration med framtidstro

Malmö ska ta en ledande roll i att fördjupa samarbetet över Öresund. Det handlar om att knyta staden närmare Köpenhamn och andra danska aktörer för att skapa en gemensam arbetsmarknad och tillväxtregion. Vi vill att Malmö aktivt driver på för förenklade regler för gränspendlare, bättre skatteavtal och gemensamma digitala lösningar.

Vi vill även stärka stadens engagemang i Öresundsfrågor, bland annat genom utökade resurser till Öresund Direkt och ökad samverkan på politisk och administrativ nivå.

Stadskontorets kommentar:

Näringslivets behov i stadsutvecklingsprocesser finns med i programmet och likaså avsnitt om attraktivt stadsliv och handel. Programmet har ett tydligt fokus på serviceinriktad myndighetsutövning.

Fördjupade frågor som rör utveckling av stadsmiljön inklusive kanalerna, samverkansmodeller mellan skola, näringsliv och vuxenutbildning samt trygghetspaket inryms inte i programmet. Programmet fokuserar på ett övergripande och strategiskt tillväxt- och näringslivsperspektiv och ger således inte förslag på insatser eller aktiviteter på detaljnivå.

Malmö Citysamverkan

Handeln spelar en avgörande roll i Malmös näringsliv och stadsliv. Butiker, restauranger, hotell och serviceverksamheter är inte bara arenor för konsumtion utan de skapar möten, stärker tryggheten och bidrar till ett inkluderande, levande stadsrum. En vital stadskärna är avgörande för Malmös attraktionskraft gentemot både befintliga och nya invånare, studenter, företag och framtida arbetskraft. Om city försvagas tappar staden kvaliteter som gör Malmö till en plats där människor vill leva, arbeta och investera.

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Näringslivsprogrammet. Malmö Citysamverkan representerar medlemmar inom handel, restaurang och fastighetsägande i stadskärnan. Vi vill här lyfta några centrala perspektiv som berör våra medlemmar och även stadskärnans funktion och kapacitet till att bidra.

1. Lokaler och ytor i centrala lägen

För att stadens centrum fortsatt ska vara levande och konkurrenskraftigt krävs att handel, restauranger och annan service ges möjlighet att etableras i centrala lägen. Även övervåningar och kontorsytor behöver aktiveras med arbetsplatser, kreativa verksamheter och människor i rörelse under både dag och kvällstid.

Malmö investerar redan i start-ups, bland annat genom inkubatorverksamhet. Vi föreslår att staden skapar en brygga mellan unga företag i tillväxtfas och fastighetsägare i city, för att underlätta etablering i attraktiva lägen.

Vi efterfrågar också en tydlig strategi för hur staden säkrar tillgång till både lokaler i gatuplan och kontorsytor, samt en stärkt samverkan mellan Malmö stad, fastighetsägare, näringslivet och samverkansorganisationer som är neutrala och koordinerande parter.

2. Handel och restaurang som drivkrafter för stadsliv

Handel och restaurang är bärande delar av Malmös identitet och vardag, de skapar stadspuls, ger människor anledning att vistas i det offentliga rummet och bidrar till social och ekonomisk sammanhållning. Utöver arbetstillfällen bidrar dessa verksamheter med trygghet, tillgänglighet och mötesplatser som stärker hela stadens attraktionskraft.

För att Malmö ska växa som en inkluderande och hållbar stad krävs att handel och restaurang lyfts som strategiska komponenter i både fysisk planering och näringslivsutveckling. Det handlar om att stärka befintligt utbud i centrum, men också om att skapa plats för nya idéer, aktörer och uttryck som speglar Malmös mångfald.

Vi vill särskilt lyfta:

Att besöksnäringen, där handel och restaurang ingår, bör erkännas som en central tillväxtmotor för Malmö. Den bygger varumärke, skapar sysselsättning och driver utveckling som även gynnar andra sektorer.

Att trygghet och attraktivitet efter kontorstid är avgörande för verksamheternas utveckling. Här behövs en gemensam strategi mellan stad, fastighetsägare och näringsliv, och denna samverkan sker med fördel genom befintliga samverkansorganisationer som arbetar med levande stråk och trygg stadsutveckling.

Att inkludering bör ses som en affärsstrategi. Verksamheter som aktivt arbetar med mångfald, bemötande och tillgänglighet står bättre rustade inför framtidens behov och bidrar samtidigt till ett mer välkomnande stadsliv, vilket i sin tur ger förutsättningar för tillväxt inom näringslivet i hela staden.

3. Stadskärnans roll för stadens konkurrenskraft

En attraktiv och levande stadskärna är central för att Malmö ska fortsätta attrahera talanger, företag och studenter. City är Malmös skyltfönster, vilket påverkar uppfattningen om hela staden. En svag kärna försvårar nyetableringar och riskerar att bromsa hållbar tillväxt. Därför bör stadskärnans betydelse tydligare lyftas i näringslivsstrategin, som en drivkraft för utveckling i hela staden.

4. Förenklade tillståndsprocesser

Småföretag, särskilt inom handel och restaurang, upplever ofta tillståndsprocesser som komplexa och resurskrävande. Malmö har redan ett företagslotsarbete på plats, men det behöver anpassas bättre till de förutsättningar och behov som mindre verksamheter har. Vi föreslår att regelverk och tillståndsprocesser ses över i syfte att minska krångel och undanröja hinder för tillväxt.

5. Samverkan för genomförande

För att Näringslivsprogrammet ska få verklig effekt genom att nå brett, behövs stark och kontinuerlig samverkan. Här spelar samverkansorganisationer en viktig roll som länk mellan kommun och näringsliv, vi kan konkretisera strategier, identifiera behov och samordna insatser som berör våra verksamhetsområden. Vi ser gärna att denna roll förtydligas i programmet.

Vi ser positivt på programmets ambitioner och lyfter vikten av att det blir relevant, tillgängligt och förankrat hos hela det lokala näringslivet, särskilt bland de många småföretag som utgör en betydande roll i Malmös ekonomi.

Stadskontorets kommentar:

Stadskontoret instämmer i att verksamheter som aktivt arbetar med mångfald, bemötande och tillgänglighet står bättre rustade inför framtidens behov och bidrar samtidigt till ett mer välkomnande stadsliv.

Stadskontoret instämmer i vikten av samverkan för att förverkliga intentionerna i näringslivsprogrammet. Tillägg görs kring samverkan i avsnittet om genomförande i programförslaget.

ALMI

Övergripande återkoppling och behov av förtydliganden

Almi ser stora möjligheter att bidra till genomförandet av Malmö stads näringslivsprogram genom konkreta insatser inom affärsutveckling och finansiering riktat till SME-segmentet. Vi välkomnar programmets ambition att skapa ett hållbart, konkurrenskraftigt och inkluderande näringsliv. Programmet har en bred ansats och lyfter fram viktiga teman - såsom kompetensförsörjning, innovation och tillväxt. Dock ser vi behov av ett antal förtydliganden och förstärkningar för att målen ska bli operativa och uppföljningsbara. Förslag till alternativa målformuleringar De tre strategiska målsättningarna som anges på sid 3 – ett hållbart, konkurrenskraftigt och inkluderande näringsliv – är i nuläget alltför generella för att styra det operativa arbetet. Man skriver visserligen att programmet är formulerat utan förslag på detaljerade insatser, men samtidigt att det innehåller ambitioner och mål för perioden 2025–2029. Dessa är dock varken mätbara, specifika eller tidsatta, vilket innebär att programmets genomslag riskerar att bli otydligt. Vi rekommenderar att målen omformuleras så att de blir:

- Specifika (t.ex. öka antalet hållbara affärsmodeller inom cleantech och/eller life science)
- Mätbara (t.ex. +20 % gröna företag till 2029)
- Acceperade av berörda aktörer (t ex inkubatorer, kluster, lärosäten)
- Realistiska, utifrån resurser och nuläge
- Tidsatta, med tydliga delmål, exempel: "Malmö ska förbättra sin position i Svenskt Näringslivs kommunranking med 50 placeringar till 2029 genom förbättrad service, dialog och upphandling;" "Malmö ska under programperioden etablera och/eller utveckla minst två kompletta testbäddar inom cleantech och life science med tydligt fokus på kommersiellt drivna, innovativa SME och startups, med tillgång till relevanta intressenter, affärsutvecklingsstöd och finansiering;" "Minst 500 företag i Malmö, med särskilt fokus på kvinnligt företagande, unga och utrikes födda, ska ha fått tillgång till

riskvilligt kapital och affärsrådgivning senast 2029 via samverkan mellan kommunen och offentliga aktörer såsom Almi.” “Andelen finansierade företag i Malmö som bedöms ha hög innovationshöjd eller hållbarhetsfokus ska öka med minst 30 % till 2029, mätt genom kommunens och samarbetspartners portföljer och stödprogram.”

Om företagsklimatet

Malmö stad placerar sig på plats 175 av 290 kommuner i Svenskt Näringslivs kommunranking 2024. Detta innebär att Malmö hamnar i den nedre halvan nationellt. Programmet behöver mer direkt adressera detta faktum och konkret visa hur kommunen tänker förbättra: Servicenivå och handläggningstider, Dialogen mellan beslutsfattare och företag, Förtroendet för kommunens upphandling och transparens, Tryggheten för företagare i utsatta områden. Vi föreslår att ett eget avsnitt i programmet kopplas till just företagsklimat och kommunranking. Ett par förslag: Att service- och handläggningsmål kopplas till indikatorer (t.ex. svarstid, NKI), Att upphandlingar designas så att mindre, lokala företag kan delta, Att företagslotsfunktionen utvecklas – även för dialog med offentliga finansiärer, t ex Almi 2.

Almis bidrag – konkret och målgruppsspecifikt

Almi arbetar med att överbrygga kapitalgapet och erbjuda affärsutveckling till företag med tillväxtambitioner och hög riskprofil. Vi kan bidra på flera plan:

- a) För innovativa startups och tillväxtföretag • Bidrag och lån till idébärare och innovatörer som inte får banklån • Rådgivning kring affärsmodell, skalbarhet och impact • Finansiering av teknikbaserade pilotprojekt
- b) För etablerade SME • Kapital för omställning, investeringar och internationalisering, gärna i samverkan med andra finansiärer • Kompetenshöjning kring hållbarhet, lönsamhet och finansiering
- c) Kompetens och data för stödsystemet. Vi har ett unikt datamaterial som omfattar: Kompetensutveckling för stödaktörer kring finansiering
 - Data och analys: antal lån per kommun, kön, bransch och ålder
 - Data och analys: finansieringsgrad, andel beviljade kontra avslagna affärsidéer

- Data och analys: trender inom innovation, hållbarhet och tillväxt 3.

Förslag på partnerskap med Almi

Vi föreslår även ett första arbetsmöte mellan Malmö stad, Almi och Region Skåne för att identifiera möjliga samverkansområden utifrån programmets mål, exempelvis kapitaltillgång för underrepresenterade företagare eller utveckling av innovationsmiljöer. Vi föreslår att Malmö stad utreder ett formaliserat partnerskap med Almi, med exempelvis: gemensamma satsningar för att öka tillgången till kapital för SME, delade indikatorer i näringslivsuppföljning, samverkan kring företagsstöd från relevanta aktörer (kluster, Regionen, Almi, inkubatorer, lärosäten), gemensamma satsningar för att nå underrepresenterade målgrupper (kvinnor & utländsk bakgrund).

Avslutning

Vi ser fram emot fortsatt samverkan med Malmö stad. Tillsammans kan vi stärka det lokala näringslivet – från idébärare och nyföretagare till etablerade SME – och bidra till ett starkare, tryggare och mer inkluderande företagsklimat i Malmö.

Stadskontorets kommentar:

Programmet har ett tydligt fokus på att förbättra förutsättningarna för näringslivet. Stadens arbete för att främja ett gott företagsklimat som prioriteras i programmet handlar bland annat om att synliggöra och säkerställa näringslivets behov i stadens plan- och stadsutvecklingsprocesser; att bedriva ett mark- och lokalförsörjningsarbete med insikt om näringslivets etablerings- och expansionsbehov; om en serviceinriktad myndighetsutövning som är effektiv och rättssäker; att utveckla innovationssystem och främja en stark innovations- och entreprenörskultur; arbete för en hållbar kompetensförsörjning; samt att öka Malmös attraktionskraft för investeringar, internationell spetskompetens och företagsetableringar. Dessa delar utgör viktiga delar i stadens arbete med att stärka ramvillkoren och förutsättningarna för näringslivet i Malmö.

Sustainable business hub

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förslaget till Näringslivsprogram för Malmö.

Dokumentet visar ambition och vilja att stärka stadens roll som en attraktiv plats för företagande. Nedan följer våra kommentarer, dels som generella synpunkter, dels uppdelade per avsnitt.

Generella synpunkter

Förslaget fokuserar i stor utsträckning på framtidens snabbväxande branscher, men det saknas en tydlig koppling till de underleverantörer, tillverknings- och verkstadsföretag som redan i dag utgör en viktig del av Malmös näringsliv. Dessa företag är avgörande för att nya teknologibaserade företag ska kunna utvecklas hållbart. Det är oklart om begreppet "anrika företag", som nämns i programmet, även inkluderar dessa mindre och ofta anonyma men viktiga aktörer.

Samtidigt lyfts begrepp som re-shoring och near-shoring på sidan 12, vilket indikerar att lokal produktion och värdekedjor är aktuella. Då uppstår frågan: varifrån ska insatsvarorna komma? Här hade en tydligare koppling till den lokala industrins roll varit önskvärd.

Hållbarhetsaspekten behöver stärkas genom hela dokumentet - både i visionen för 2050 och i handlingsperspektivet för 2025–2029.

Malmö stad bör aktivt stötta företag, oavsett bransch, i att övergå till förnybara energikällor, öka resurseffektiviteten, minimera vatten- och markanvändning samt beakta biologisk mångfald. Ett tydligt fokus på industriell och urban symbios bör integreras i programmet. Vidare bör företag uppmuntras och stödas i arbetet att engagera sina anställda i hållbarhetsarbetet och underlätta för dem att leva och resa hållbart.

Malmö som näringslivsstad 2050

Avsnittet saknar en strategi för hur Malmöföretag kan utvecklas internationellt. Det talas om att vara attraktiv för globala företag att etablera sig i Malmö, men inte om hur Malmö som stad kan stötta de lokala företag som redan verkar internationellt - eller som vill ta steget ut.

Vidare anges att ett resilient och hållbart matsystem ska finnas 2050, men det saknas en beskrivning av hur detta ska uppnås. Begreppet återkommer inte i avsnittet för 2025–2029, och livsmedel nämns inte heller i samband med avsnittet angående. På sidan 9 omnämns "Framtidens Matstad", men utan att det tydligt kopplas till hållbar livsmedelsproduktion.

Över lag saknas ett tydligt avstamp i dagens styrkeområden medan mycket fokus ligger på det som idag betraktas som framtida "heta" sektorer. Med en så långsiktig vision som 2050 kan en mer djupgående analys av de då aktuella styrkeområdena förväntats.

Hållbarhetsbegreppet behöver utvecklas och betonas mer än vad som görs i nuvarande text, där det främst kopplas till teknik och digitalisering. Även social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet bör ges utrymme.

Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov

Avsnittet fokuserar främst på behovet av ny arbetskraft men nämner inte hur den kompetens som redan finns i Malmö kan tas till vara bättre. Ett effektivare nyttjande av befintlig kompetens borde vara en självklar del i strategin för hållbar utveckling.

Vid beskrivningen av framtidsinriktade tillväxtområden bör även stadsutveckling, grön omställning och klimatteknik lyftas fram som prioriterade sektorer.

Begreppet industrikuster nämns för första och enda gången i dokumentet under underrubriken Synergier mellan branscher. Dessa redan idag befintliga kusters betydelse för Malmös och regionens näringslivsutveckling bör tydliggöras genomgående i dokumentet. Även kopplingen till nationella klusterinitiativ och samarbeten bör framgå.

Formuleringen om att stärka den gröna omställningen (sid 11) behöver konkretiseras. Vad innebär det i praktiken, och hur kopplas det till näringslivets behov och möjligheter?

Inriktning 2025–2029

Avsnittet behöver stärka sitt fokus på industriell symbios. Detta bör inte enbart nämnas i förbifarten, utan lyftas fram som en viktig del av Malmös näringslivsstrategi — gärna även i 2050perspektivet.

Det saknas också förslag på hur Malmö kan tillvarata den kompetens som redan finns bland invånarna. Många högutbildade personer, särskilt utrikes födda, står idag utanför sin professionella arbetsmarknad. Här krävs konkreta åtgärder - exempelvis validering av kompetens, praktikprogram och samverkan mellan näringsliv och utbildningsväsen.

Ett livskraftigt näringsliv förutsätter en attraktiv stad. Skolor, skolmiljöer och utbildningar som stimulerar barn och unga till livslångt lärande är avgörande för den framtida kompetensförsörjningen, men detta nämns inte i programmet.

Sammanfattning

Förslaget till näringslivsprogram visar på ambition, men vi anser att det behöver:

- Ha en tydligare koppling till befintligt näringsliv och dagens styrkeområden
- Stärka hållbarhetsperspektivet — både ekologiskt, socialt och ekonomiskt
- Konkretisera hur målen ska nås, särskilt inom livsmedelsförsörjning och grön omställning
- Synliggöra industrikuster och lokal kompetens
- Skapa en tydligare koppling mellan näringsliv, utbildning och social hållbarhet

Vi hoppas att dessa synpunkter kan bidra till ett mer heltäckande och robust näringslivsprogram för Malmö.

Stadskontorets kommentar:

Skrivningen om företag förtydligas och kompletteras i programförslaget.

Stadskontoret menar att programmet har en tydlig inriktning på klimat och miljö. Mer fördjupade resonemang om att övergå till förnybara energikällor, öka resurseffektiviteten, minimera vatten- och markanvändning samt beakta biologisk mångfald inryms inte i programmet även om de är angelägna frågor.

Texten om kompetensförsörjning förtydligas i programförslaget.

Texten om samhällsservicens betydelse för en attraktiv näringslivsstad kompletteras i programförslaget.

3 Sammanfattning av ändringar efter remisstiden

Efter avslutade remissperiod har programmet reviderats av stadskontoret. Programstrukturen har ändrats och programmets innehåll har konkretiserats genom förtydliganden och kompletteringar. Nedan sammanfattas i punktform de ändringar som har gjorts:

- Borttagning av tre avsnitt som fanns med i remissversionen: Näringslivet i Malmö 2025, Näringslivets utmaningar och utvecklingsbehov och Malmö stad som utvecklingspartner till näringslivet. Avsnitten har lagts i en bilaga till programmet. De är beskrivningar som utgjort bakgrundsmaterial till programmet.
- Komplettering med att sociala företag läggs till i beskrivningen av Malmö som näringslivsstad 2050. Tydliggörande att programmet omfattar hela stadens näringsliv.
- Justering av texten om att Malmö 2050 är självförsörjande på grön energi avseende borttagning av ordalydelsen om ett prisvärt energiflöde.
- Justering av texten om ett resilient och hållbart matsystem avseende skrivningen om lokalproducerat och ekologiskt jordbruk.
- Förtydligande av näringslivsperspektivet relaterat till fysisk planering. Förtydligande av texten om yteffektivitet.
- Förtydligande om vad som avses med begreppet serviceinriktad myndighetsutövning och komplettering av innehållet.
- Förtydligande och komplettering gällande yrkesutbildningar så att det framgår att även yrkesutbildning på gymnasieskolan ingår.
- Komplettering med en beskrivning av samhällsservicens betydelse för en attraktiv näringslivsstad. Komplettering om

betydelsen av ett varierat och tillgängligt bostadsutbud, högkvalitativa skolor, tjänster och service för attraktiviteten.

- Översyn av användningen av begreppet Stormalmö respektive Malmö.
- Förtydligande kring ansvar, uppföljning och utvärdering av programmet. Komplettering gällande samverkan i avsnittet om genomförande.
- Ändring av tidsspannet för inriktningen från 2025–2029 till 2026–2029.